

Euroopa
Komisjon

PANORAMA

KEVAD 2018 / nr 64

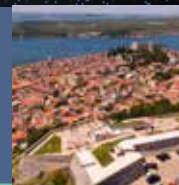
**Ühtekuuluvuspoliitika –
30 aastat investeringuid
Euroopa piirkondade
tulevikku**

NORDRHEIN-
WESTFALEN –
SUUR TEGIJA
RIIKLIKUS JA
MAAILMA MASTAABIS

INVESTEERINGUD
HORVAATIA
TULEVIKKU
TRADITSIOONE
HOIDES

COHESION 30

Regionaal- ja
linnapiolitika

PANORAMA

Selles numbris...

Käesolevas *Panorama* kevadnumbris tähistame kahe eriartikliga ühtekuuluvuspoliitika loomise 30. aastapäeva. Tagasi-vaade viiele programmiperioodile näitab kaartide ja infograafika abil, kuidas on ajapikku arenenud ühtekuuluvuspoliitika ja piirkonnad, mille teenistuses see on. Samuti toome esile 30 iseloomuliku projekti kõikjalt liikmesriikidest, mis näitavad tehtud investeeringute ulatust ja tulemuslikkust.

Piirkonna profiilis vaatleme seekord Nordrhein-Westfalenit Saksamaal, kirjeldame projekte ja toome teieni intervjuu professor Andreas Pinkwartiga, Nordrhein-Westfaleni majandus-, innovatsiooni, digitaliseerimise ja energeetikaministriga. Uurime ka ERFi toetusi VKEdele, territoriaalseid mõjuhinnanguid ja komisjoni uut tööriistakasti rändetaustaga inimeste lõimimiseks. Eraldi artiklis selgitame ELi koostööd Norra, Islandi ja Liechtensteiniga Euroopa Majanduspiirkonna lepingu raames.

Lisaks leiate siit ka intervjuu Prantsusmaa territoriaalse ühtekuuluvuse ministri Jacques Mézardiga, kes annab ülevaate ühtekuuluvuspoliitika varasemast, praegusest ja edaspidisest mõjust Prantsusmaal. Rubriigist „Oma sõnadega“ leiate kaastööd Toscanast, Brandenburgist ja Atlandi kaare linnade ühenduselt ning projektide osas külastame Eestit, Austriat ja Kreekat.

Soovin teile mõnusat lugemist!

AGNÈS MONFRET

Euroopa Komisjoni regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi teabevahetusüksuse juht

04

24

54

58

JUHTKIRI.....	3	ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA TÄHISTAB 30. AASTAPÄEVA....	24
ÜHTEKUULUVUSVAHENDID PRANTSUSMAA VÕIMESTAMISEKS.....	4	KAARDISTADES ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA INVESTEERINGUTE ARENGUT.....	40
TÖÖRIISTAKAST RÄNDAJATE TOETUSEKS.....	8	MAJANDUSKASVU TAASTAMINE EUROOPA LIIDUS.....	50
HORVAATIA PANEB PRIORITEEDID PAIKA.....	10	HINNANG TERRITORIAALSELE MÕJULE.....	52
NORDRHEIN-WESTFALEN – MAAILMATASEMEL TEGIJA....	12	EMP JA NORRA TOETUSED – EUROOPA TUGEVAMAKS.....	54
BRANDENBURG TOETAB PIIRKONDLIKKE NÕUDMISI.....	20	VOOLUGA KAASA LÄÄNE-MAKEDOONIAS.....	58
TOSCANA – PIIRKONDLIK RAHASTAMINE ON OTSUSTAV.....	21	PROJEKTID AUSTRIAST, EESTIST JA KREEKAST.....	60
ATLANDI KAARE LINNADE KOOSTÖÖ.....	22	ÜRITUSTE KAVA.....	63
LÜHIUUDISED.....	23		

JUHTKIRI

2018 on ühtekuuluvuspoliitika jaoks eriline aasta. Nimelt tähistab see oma 30. aastapäeva kõigest kolme kuu pärast 24. juunil – päeval, mil võeti vastu esimesed ühtekuuluvuspoliitikat käsitlevad määrused.

Sõnadetagi selge, et see on tähtis versustapost. Nende 30 aasta jooksul oleme üheskoos nii palju saavutanud: majanduskasvu, tööhõive, kiirema interneti, parema juurdepääsetavuse, rohkem ja paremaid haig-laid, lastehoiu ja kooli meie lastele jne. Käesolevast Panorama numbrist leiate 30 muljetavaldavat näidet, kuidas Euroopa piirkonnad on kasutanud ühtekuuluvuspoliitikat, et pakkuda oma kodanikele paremat elu ja helgemat tulevikku. See on ju hea uudis, et kõik Euroopa piirkonnad on saanud osa sellest eduloost ja ühtekuuluvuspoliitikale toetudes saanud paremini ära kasutada võimalusi, mida pakub maailma suurim siseturg.

Loomulikult on tänane ühtekuuluvuspoliitika väga erinev sellest, mis see oli 30 aastat tagasi. Sellest ajast on liiduga ühinenud 16 uut liikmesriiki. Arenenud on nii probleemid kui ka rahastamisprioriteedid. Näiteks on praegu tähtsaks prioriteediks kujunemas Euroopa piirkondade tööstuse ülemineku toetamine koos rändajate lõimimisega.

Aga selle poliitika üheks tugevamaks küljeks on see, et alati on suudetud oma edust ja ebaõnnestumistest õppida ning muutuva maailmaga pidevalt kohaneda, jäädes samal ajal truuks algsetele põhimõtetele – kõige ebasoodsamas olukorras piirkondade toetamine, mitmeaastane programmitöö, strateegiliselt suunatud investeringud ning piirkondlike ja kohalike partnerite kaasamine.

Kasutaksin võimalust, et meenutada sügava tänutundega neid, kes on seisnud ja seisavad iga päev selle eest, et see poliitika võimalikuks saaks. Ma olen uhke nende tuhandete ühtekuuluvuspoliitika elluviijate üle meie liikmesriikides ja piirkondades, kes hoolitsevad ELi vahendite koostoime eest ja aitavad projektide arendajatel oma projekte edukalt ellu viia. Olen kindel, et ka nemad on selle poliitika üle uhked.

Seepärast on aeg tähistada. Samas on aeg neid saavutusi ära kasutada, et see poliitika saaks jätkuvalt teenida meie ühist Euroopa unistust ühisest rahust, demokraatiast, vabadusest, solidaarsusest ja jõukusest kõigile.

Vaid mõne nädala pärast esitab komisjon ettepanekud järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ja edasise ühtekuuluvuspoliitika kohta pärast 2020. aastat. Oodata võib märkimisväärseid arutlusi ELi rahastamisprioriteetide üle uuel programmitöö perioodil. Mul on hea meel, et seoses sellega saame tuua tuhandeid konkreetseid näiteid sellest, kuidas Euroopa Liit on muutnud miljonite kodanike elu kogu meie maailmajaos. Suur tänu sulle, ühtekuuluvuspoliitika, ja palju õnne sünnipäevaks! ■

CORINA CREȚU

Euroopa regionaalpoliitika volinik

Ühtekuuluvuspoliitika kohandamine tulevasteks probleemideks Prantsusmaal

Prantsusmaa territoriaalse ühtekuuluvuse minister Jacques Mézard mõtiskleb ühtekuuluvuspoliitika tähtsuse üle varem, praegu ja edaspidi ning muutuste üle, mida on vaja, et tulla toime Prantsusmaa ja kogu ELi ees seisvate väljakutsetega pärast 2020. aastat.

Jacques Delors'i juhtimisel 1988. aastal väljatöötatud ja rakendatud ühtekuuluvuspoliitika on nüüd 30aastane. Seda on pidevalt kohandatud, jäädes samal ajal truuks algsetele põhimõtetele – kõige ebasoodsamas olukorras piirkondade toetamine, mitmeaastane programmitöö, strateegiliselt suunatud investeeringud ning piirkondlike ja kohalike partnerite kaasamine. Kas neile põhimõtetele oli vaja kogu selle aja jooksul kindlaks jääda? Kas need on ka praegu veel asjakohased?

Ühtekuuluvuspoliitika on Euroopa projekti üks tugisambaid, sest erinevate piirkondade vaheliste lõhede vähendamine on üks Rooma lepingu preambulis sätestatud põhimõtteid. See on Euroopa peamine investeerimispoliitika, millel on väga tähtsaid tulemusi. See on aidanud kiirendada uute liikmesriikide majanduslikku järeljõudmist ja toetanud investeeringuid kriisiaegadel. Ühtekuuluvuspoliitika on samuti kaasav ja dünaamiline arengupoliitika, mille eesmärk on anda konkreetsete ebasoodsate tingimustega territooriumitele võimalusi oma tugevaid

külgi paremini ära kasutada nii ühtsel turul kui ka globaliseerunud maailmas. Et sellega edendatav dünaamika oleks tõesti kõigile mõistetav, tuleb seda poliitikat tugevalt kohandada või isegi ümber kujundada järgmistel põhjustel:

- majanduslikult – sest Euroopa vajab oma jätkusuutlikkuse tagamiseks piirkondi, mis on tootlikud ja põhjalikult muudetud;
- sotsiaalselt – sest selle sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevus ja inimkapitali kvaliteet on strateegilised tegurid;
- poliitiliselt – üleeuroopalise sotsiaalse killustatuse ohu tõttu.

Arutelude keskmes on 2020. aasta järgse ühtekuuluvuspoliitika eelarve. Mis on teie arvates arutelude hetkeseis ja millised on teie ootused?

Prantsusmaa valitsus toetab „suve-räänse Euroopa ettevaatavat eelarvet, mis tagaks meie julgeoleku ja valmistaks ette Euroopa noorte tulevikku“ – õiglasemat ja paremini prognoositavat eelarvet. Valitsus on kinnitanud oma toetust ühtekuuluvuspoliitikale ja soovi seda

põhjalikult reformida. Praeguste territoriaalsete probleemide paremaks lahendamiseks tahame, et see oleks täpsemalt suunatud ning juhinduks suurema sotsiaalse ja eelarvelise lähenemise eesmärgist. Prantsusmaa jaoks on tugev Euroopa ainus mõistlik võimalus, kuidas me saaksime edaspidi oma kodanikke globaliseerunud maailmas igati hoida, kaitsta ja toetada.

Kuivõrd aitavad praegused programmid Prantsusmaa majandust elavdada? Milliseid konkreetseid tulemusi loodate praeguse 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi lõpuks?

Innovatsiooni on nimetatud üheks peamiseks Prantsusmaa majanduse mitte-kuludepõhise konkurentsivõime edasiviivaks jõuks. Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus on pärast kriisi vaibunud ning kahtlemata tuleb seda elavdada, et tugevdada sektorite konkurentsivõimet ja vältida teatavate piirkondade tagasilangust. Prantsusmaa majanduse ligitõmbavuse seisukohalt on veel väga tähts investeerimiskliima stabiilsus ja sot-

„Prantsusmaa jaoks on tugev Euroopa ainus mõistlik võimalus, kuidas me saaksime edaspidi oma kodanikke globaliseerunud maailmas igati hoida, kaitsta ja toetada.“

siaalne sidusus, milles on oma osa ka Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidel. Nende rakendamise raamistik, mis soodustab struktureeritud investeeringuid ja pakub garantiisid, aitab samuti investeeringute turvalisust suurendada.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide mõju piirkondadele sõltub siiski kogutavate vahendite suurusest. Pealegi võib järelhindamisega seoses märkida nende vahendite positiivset mõju Prantsusmaa piirkondadele kriisi ajal. Meil ei ole siiski piisavat ülevaadet, et selgitada välja praeguse programmitöö majanduslikku mõju. Tegelikult kasutatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde väga harva eraldatult. Me loodame konkreetselt, et need

fondid võimaldavad Prantsusmaal suurendada teadus- ja arendustegevusele ettenähtud kulutuste osakaalu, vähendades samal ajal lõhet Prantsusmaa piirkondade vahel innovatsiooni ning samuti tööhõive ja koolituse valdkonnas.

Te olite varem põllumajandusminister ja nüüd olete territoriaalse ühtekuuluvuse minister. Kas te nõustute, et Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) peaksid edaspidi (pärast 2020. aastat) tegema maapiirkondades veel tihedamat koostööd, näiteks lairibavõrgu teemal. Kui ühe fondi loomine ei tundu olevat sobiv

labendus, kas ei tuleks otsida paremini loimitud ühiseid sekkumisviise, eriti lihtsustamise huvides?

Minu tegevus põllumajandusministrina ei kestnud kuigi kaua, kuid Cantali departemangu valitud esindajana võin kinnitada, et lairibavõrgu arendamine on täiesti elutähtis maapiirkondade majandusliku arengu jaoks. Seepärast ongi lisaks Prantsusmaa „väga suure kiiruse“ (France Très Haut Débit) kavale paljud piirkonnad otsustanud kasutada Euroopa vahendeid, et selle väljaarendamist kiirendada.

Teisalt ei ole fondide keeruline struktuur koos nende erinevate prioriteetidega vahel kuigi läbipaistev ja sellega tuleb

Kiudoptilise võrgu paigaldamine – suur investering Prantsusmaa piirkondlikku taristusse.

tegeleda. Prantsusmaa ametivõimud on väljendanud oma ootusi lihtsustamise alal ja esitanud ka algatuste ettepanekuid Euroopa ametiasutustele. Me ootame, et pärast 2020. aastat toimuks põhjalik lihtsustamine, mis nõuab erinevaid fonde reguleerivate eeskirjade paremat ühtlustamist.

Peame suhteliselt tähelepanelikult jälgima konkreetset kolme asja, tagades, et toetusesaajate õiguskindlus, pakku- miste tehniline teostatavus ja kogukonna tasandil lihtsustamiseni jõudmine ei tooks kaasa õigusaktide nõuete suure- nemist riiklikul tasandil.

Aastatel 2014–2020 viidi Prantsusmaal ERFi haldamine prefektuuridest piirkondadesse (piirkonnanõukogudesse). Mida te sellest tegevusest õppisite? Kuidas mõjutab see teie arvates riigi kooskõlastavat rolli?

Praegune programmitöö periood on olnud pingeline kõigile asjaosalistele. Selle programmi tsükli jooksul pidid piirkonnad

tulema toime topeltkoormusega – tege- lema programmide haldamisega, mille ülemäärane keerukus on liigagi hästi teada, ja enamik neist ka Prantsusmaa piirkondade liitmisega. Korraldusasutused on üldiselt tulnud nende uute kohustus- tega väga professionaalselt toime. Mis puutub koordineerivatesse asutustesse, pidid nad aitama korraldusasutusi nii teh- nilise kui ka regulatiivse toega väga mit- mesugustel teemadel, pakkuma tehnilisi ekspertteadmisi ministeeriumitevahelises töös ning tagama riiklike seisukohtade selgitamise dialoogis piirkondade ja Euroopa institutsioonidega.

Seda dialoogiprotsessi ning riigi ja piir- kondade vahelise tegevuse ja koostöö süsteemi, mis on loodud Euroopa struk- tuuri- ja investeerimisfondide haldami- seks, saab kindlasti täiustada, kuigi hoolimata kõiksugustest arvamustest see siiski toimib ja annab kokkuvõttes rahuldavaid tulemusi.

Prantsusmaa äärepoolseimatel piir- kondadel on palju probleeme, nagu kõrvaline asukoht, saareline asend ja

rasked looduslikud olud. Kas sihtots- tarbelised eraldised on asjakohane lahendus nendele probleemidele? Kas ELi vastus ei peaks olema rohkem struktureeritud, kinnistades selle süga- vamaalt ja kestlikumalt ERFi ja isegi Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) toetu- seks? Mis on Prantsusmaa prioriteetid järgmistel läbirääkimistel seoses ääre- poolseimate piirkondade eripärade arvesse võtmisega?

Äärepoolseimad piirkonnad kujutavad Euroopa Liidu jaoks võimalust. Seal on tõesti arvukaid piiravaid tegureid ja prob- leeme ning Prantsusmaa erinevate ääre- poolseimate piirkondade olukord on erinev. Samas on neil ainulaadset potentsiaali ja ressursse, mis on otseselt seotud majanduse tulevaste strateegi- liste sektoritega (keskkonda säästev nn „roheline“, mere- ja isegi kosmosemajan- dus). Kahjuks ei kasutata neid varasid piisavalt ära.

Ühtekuuluvuspoliitikal ja Euroopa Stra- teegiliste Investeeringute Fondil (EFSD) on mitmesuguseid instrumente ja vahen-

Vaade katuselt Clermont-Ferrand'ile, taustal on muljetavaldav Puy de Dôme.

Anne-Laure Morel on idufirma Torskali omanik Prantsusmaa äärepoolseimas piirkonnas Réunionis.

deid. Sihtotstarbelised eraldised äärepoolseimatele piirkondadele on üks paljudest. Selles kontekstis, võttes arvesse äärepoolseimate piirkondade märkimisväärseid kohalikke vajadusi, tahame võimalikult kiiresti teha edusamme teatavates põhiküsimustes seoses põllumajanduse, kalanduse, jäätmealduse, koolituse ja noorte, kaubanduslepingute ning liikuvusega nendest piirkondadest ja nende vahel. Pärast Assises des Outremeri raames algatatud konsultatsioone esitavad sidusrühmad selles kontekstis innovatiivseid, struktuurilaseid ja tööhõivet arendavaid projekte, et saada valitsuselt järgmisel kevadel toetust.

Te olete Auvergne-Rhône-Alpes'i piirkonna Cantali departemangu valitud esindaja. Kas ELi ühtekuuluvuspoliitikal on olnud

märkimisväärne mõju selle territooriumile? Kas võiksite esile tuua mõnda konkreetset projekti, millest on inimestele eriti palju kasu olnud?

Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika on keeruline, aga see pakub tõelisi võimalusi kogu meie territooriumile: Euroopa fondide osakaal piirkondlikes investeringutes on Prantsusmaa mandriosas keskmiselt 20%, aga Auverne'is, kust mina pärit olen, ulatub see osakaal 76%-ni. Seega võin tõesti kinnitada, et ühtekuuluvuspoliitika on väga tähtis riigiametnike jaoks, kes tahavad mobiliseerida investoreid piirkondade struktuuriprojektide juurde. Näiteks seoses põllumajandusettevõtlusega rahastab ERF kokku 150 000 euro ulatuses BIOVITISE juhitud teadus- ja arendusprojekti MOPAD¹, mis püüab võidelda nisu haiguste vastu mikroorganismide abil.

Teises valdkonnas toetas ERF ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks koostööruumide arendamist näiteks Murat' (195 000 eurot) ja Salers'i (150 000 eurot) piirkonnas. ■

1) *Micro-Organismes Pour une Agriculture Durable* (mikroorganismid kestliku põllumajanduse jaoks).

Tööriistakast rändetaustaga inimeste aitamiseks ELi fondide kaudu

Komisjon andis hiljuti käiku tööriistakasti, mis aitab edendada ELi fondide kooskõlastamist rändetaustaga inimeste loimimiseks.

Argipäeva hommikul rongile minnes ei tule teil kindlasti mõttessegi, kes võiks seda juhtida ja hoolitseda, et te ohutult sihtkohta jõuaksite. Päeval arsti juures ei pruugi te märgatagi, kes teie vererõhku mõõdab ja ravimite kõrvalmõjudest räägib. Samuti ei pruugi te mõista, kes on see Romelu Lukaku Belgia jalgpallikoondises, kelle sarnaseks saamisest teie tütar unistab.

Üks asi on selge: väga tõenäoliselt sündisid kõik need inimesed väljaspool Euroopat või on teiselt mandrilt tulnud vanemate järeltulijad. Nad võisid jõuda Euroopasse väga mitmel moel. Milline ka ei olnud nende teekond siia, ootab nende lapsi koolis mitmesuguseid probleeme, eriti kui nad käivad eraldatud koolis.

Teadvustagem lõhet

2016. aastal ei olnud 4,1% kogu ELi elanikkonnast liikmesriikide kodanikud, ja 7% ELi elanikest olid sündinud väljaspool seda. Andmed näitavad, et rändetaustaga inimeste ja põhielanikkonna vahel on endiselt märkimisväärne ja suurenev sotsiaalmajanduslik lõhe. Järgmised lõhed on eriti silmatorkavad.

- 2016. aastal oli väljaspool ELi sündinud sisserändajate töötuse määr EL 28-s 8,4 protsendipunkti kohapeal sündinutest kõrgem.
- Juba algkooli lõpus olid rändetaustaga laste hinded teistest lastest oluliselt madalamad. Pealegi on rändetaustaga lapsed eriõppeasutustes ülemäära arvukalt esindatud.

Hoolimata nendest suurtest probleemidest näitavad uuringud, et sisseränne on seotud positiivse panusega vastuvõtva liikmesriigi rahandusele ja hoolekandesüsteemile (millest on abi

kõigile, nii kõrge kui ka madala kvalifikatsiooniga inimestele), sõltuvalt sisserändaja algsest oskuste tasemest ja nende tööturule loimimise kestusest.

Euroopa on üks maailma jõukamaid paiku. Meie käsutuses on väga mitmesuguseid ressursse ja vahendeid, et hõlbustada rändetaustaga inimeste loimimist. Eriti märkimisväärne on liikmesriikidele kättesaadavate ELi vahendite hulk (vt joonist allpool).

Otstarbekohane

ELi vahendite kogu potentsiaali kasutamiseks andis volinik Crețu koos Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee presidendi

» Eesmärk soodustada sidusat ja kaasavat ühiskonda, sõltumata etnilisest päritolust, rahvusest, õiguslikust seisundist, soost, seksuaalsest sättumusest, usust ja puudest, on osa Euroopa Liidu väärtustest ja põhimõtetest. Seetõttu peaksime pidama meeles Euroopa Liidus juriidiliselt elava 20 miljoni kolmandate riikide kodaniku potentsiaalset panust tööturule. «

Corina Crețu, regionaalpoliitika volinik

Georges Dassis'ga hiljuti välja tööriistakasti ELi vahendite kasutamise kohta rändetaustaga inimeste lõimimiseks.

Selle loomisel järgiti mitmeid komisjoni poolt kindlaksmääratud põhiprioriteete, nagu esmajoones vajadus toetada rändetaustaga inimeste lõimimist kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõtete ja ELi vahendite parema kooskõlastamise vajalikkus.

MÕISTE „RÄNDETAUSTAGA INIMESED“ HÕLMAB JÄRGMISI:

- kolmandate riikide kodanikud;
- rahvusvahelise kaitse taotlejad ja saajad;
- kodakondsuseta isikud;
- määratlemata kodakondsusega isikud;
- rändetaustaga ELi kodanikud.

Tuleb meeles pidada, et liikuvad ELi kodanikud ei kuulu sellesse kategooriasse.

Rände-, siseasjade ja kodakondsuse voliniku Dimitris Avramopoulou sõnul: „Praegu integratsioonipoliitikasse investeerimine on põhiline, mis tagab Euroopa jäämise jõukaks, sidusaks ja kaasavaks ühiskonnaks ka edaspidi.“ See tööriistakast aitab kõigi liikmesriikide rahastamisasutustel paremini

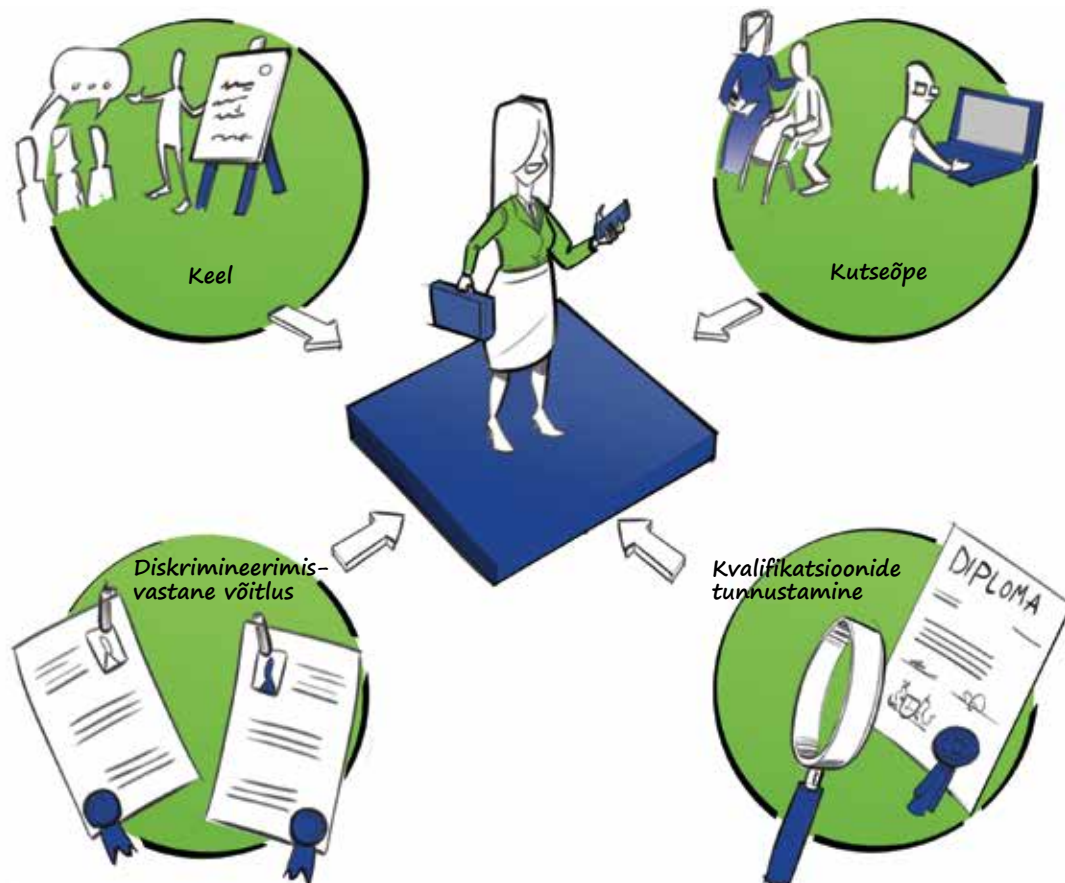
kasutada lõimimiseks ettenähtud ELi vahendeid, kooskõlastades paremini vahendite kasutamist ja tugevdades nende koostööd. Nii saavad rahastamisasutused anda ELi vahendite toetusel suurema panuse ebavõrdsuse vähendamiseks ja rändetaustaga inimeste võrdse kohtlemise tagamiseks.

Tööriistakastis on praktilisi soovitusi ELi vahendite haldamise kohta, pöörates eriti tähelepanu nende koostööle. Lisaks toob see esile mõningaid pakilisi probleeme, millega ei ole veel täielikult tegeletud, hariduse, tööhõive, eluaseme, vastuvõtu ja põhiteenuste kättesaadavuse alal, kus need saaksid kõige paremini aidata. Rohkem tuleks tähelepanu pöörata rändetaustaga inimeste sotsiaalsele ja füüsilisele eraldatusele, eriti kõige haavatavamas olukorras inimeste hulgas, nagu kodutud, kodakondsuseta isikud, üksikvanemad ja teised.

ELi vahendid on kättesaadavad riiklikele, piirkondlikele ja kohalikele asutustele. Komisjon on valmis liikmesriike ka täiendavalt toetama, et nende vahendite potentsiaali maksimaalselt ära kasutada. Hiljem on komisjonil kavas täiendada tööriistakasti praktilisemate soovitustega, pärast projektide rakendamist kõikjal liikmesriikides. ■

LISATEAVE

<http://europa.eu/!gT84Bc>

Traditsioonide hoidmine tulevikku investeerides

Taastatud Püha Mihovili kindlus Horvaatias Šibenikis.

Horvaatia jaoks on uue mitmeaastase finantsraamistiku programmitöö käigus eriti tähtis säilitada tavapäraste poliitikavaldkondade (ühtekuuluvuspoliitika ja ühise põllumajanduspoliitika) seisundit. Regionaalarengu ja ELi vahendite minister Gabrijela Žalac selgitab Horvaatia seisukohti seoses edaspidise ühtekuuluvuspoliitikaga pärast 2020. aastat, tutvustab Horvaatia positsiooni ja toob selgelt välja sealsed prioriteedid.

Minu arvates on väga tähtis, et ühtekuuluvuspoliitika jääks ELi tõhusaks vahendiks, mis aitaks ka edaspidi vähendada märkimisväärset majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ebavõrdsust ning tugevdada Euroopa majanduse ülemaailmset konkurentsivõimet. See loob eeldused majanduskasvuks ja jätkusuutlikuks arenguks ning Horvaatia jaoks on see avaliku sektori investeringute äärmiselt tähtis allikas. Lisaks aktiivsele osalemisele ELi institutsioonides kuulub Horvaatia ka laiendatud Visegrádi rühma riikide hulka ja annab seal aktiivselt oma panuse ühtekuuluvuspoliitika tuleviku teemal peetavatesse aruteludesse.

Aastatel 2015–2017 moodustas ühtekuuluvuspoliitika Horvaatia avaliku sek-

tori investeeringutest hinnanguliselt 80%, mis on väga suur osakaal, võrreldes EL 28 keskmise 8,5%-ga. See näitab selgelt, et kaasrahastamise riiklik osa on erinevates riikides erinev ja iga liikmesriik reageerib vastavalt oma olukorrale.

Riiklik kaasrahastamine aitab kindlasti tugevdada kõigi sidusrühmade vastutustunnet. Teisalt, kui võtta arvesse märkimisväärseid erinevusi riikide ja piirkondade vahel, ei annaks mis tahes suurenemine ühtekuuluvuspoliitikale mingit lisandväärtust juurde. Seega toetame praeguse minimaalse riikliku kaasrahastamismäära säilitamist Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide riiklikes rahastamispalettides ja riigieelarvest tehtavates eraldistes.

» Mis puudutab edaspidise ühtekuuluvuspoliitika põhielemente, siis ma usun, et kõige tähtsam on investeringud prioriteetseks seada. Horvaatia toetab jätkuvalt ühtekuuluvuspoliitika niinimetatud traditsioonilisi prioriteete, mida rahastatakse praegusel programmiperioodil, eeldusel, et need on meie jaoks ka pärast 2020. aastat sama olulised. «

Edasised prioriteedid

Mis puudutab edaspidise ühtekuuluvuspoliitika põhielemente, siis ma usun, et kõige tähtsam on investeringud prioriteetseks seada. Horvaatia toetab jätkuvalt ühtekuuluvuspoliitika niinimetatud traditsioonilisi prioriteete, mida rahastatakse praegusel programmiperioodil, eeldusel, et need on meie jaoks ka pärast 2020. aastat sama olulised.

Seoses mitmeaastase finantsraamistikuga toetame praeguse seitsmeaastase perioodi jätkamist, sest pikaajaline prognoositavus on hädavajalik õigusaktide ühtlustamiseks ja rakenduskavade vastuvõtmiseks vajaliku aja tõttu.

Pealegi on praegune „n+3“ reegel asjakohane ja kolm lisa-aastat on optimaalne aeg vahendite kasutamiseks pärast eraldamist.

Seoses ühtekuuluvuspoliitika rakendusmeetmetega toetame toetuste kasutamist rakendamise põhivahendina, ehkki tuleb silmas pidada ka hinnanguid, mis näitavad, et rahastamisvahendeid saab kasutada tõhusalt, eriti kui siduda need toetustega investeerimispoliitika rahaliselt elujõulistes valdkondades.

Samuti tahaksin märkida Euroopa territoriaalse koostöö tähtsust, sest see on suurepärane platvorm koordineeritud ja strateegilise koostöö arendamiseks kõigil tasanditel, partneritega teistest Euroopa riikidest ja piirkondadest.

Kindlasti tuleb ka edaspidi märgata puudusi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondides ja teistes ELi vahendites, tagada nende vaheline koostoime ja vastastikune täiendavus ning suurendada ühtekuuluvuspoliitika rakendamise tulemuslikkust. Seetõttu loodame lihtsama programmiperioodide vahelise üleminekuni jõudmist ja uue rahastamisperioodi kiiremat algust, et tagada investeringute järjepidevus. ■

Gabrijela Žalac,
Horvaatia regionaalarengu ja
ELi vahendite minister

Nordrhein-Westfalen – suur tegija riiklikus ja maailma mastaabis

Euroopa kõige tihedamalt asustatud piirkond Nordrhein-Westfalen võib uhke olla oma ELi tasandil eeskujuliku majanduse ja tihedate sidemete üle naaberriikidega. Palju tuleb siiski veel ära teha, et luua keskkond, mis oleks paremini sobiv teadustegevuseks, uuenduslikele ettevõtjatele ja suure kasvupotentsiaaliga idufirmadele.

Nordrhein-Westfalen on üks Saksamaa 16 liidumaast, selle osaks on 9,5% Saksamaa territooriumist ning ligikaudu 21% riigi rahvastikust ja sisemajanduse koguproduktist. Tänu oma keskele asukohale Euroopa südames Reini-Alpide ja Põhjamere-Läänemere transpordikoridoridel ning oma rollile Belgia ja Madalmaade suurte meresadamate tööstusliku tugisambana kujutab see silmapaistvat majanduspiirkonda Euroopa Liidus.

Sellel ülemaailmse suunitlusega piirkonnal on laialdasi sidemeid rahvusvahelisel tasandil. 2017. aastal ulatus sealne import ja eksport 419,8 miljardi euroni. Rahvusvaheline kaubandus moodustab piirkonna SKPst üle 60%. Isegi kasvava globaliseerumise ajastul läheb kaks kolmandikku Nordrhein-Westfaleni ekspordist siiski Euroopa riikidesse, esmajoones naaberriikidesse, nagu Madalmaad, Prantsusmaa ja Ühendkuningriik.

Viimastel aastatel on toimunud Nordrhein-Westfaleni ekspordisaadetiste dünaamiline nihe Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse, nagu Poola, Tšehhi Vabariik, Ungari ja Rumeenia. Väljaspool Euroopat on USA ja Hiina piirkonna jaoks selgelt kõige tähtsamad turud.

Ülemaailmne tegija

Nordrhein-Westfaleni ettevõtjad on saavutanud maailmaturul edu mitmesuguste toodetega. 2017. aastal olid piirkonna kõige

tähtsamad eksporditartiklid keemiatooted, masinad, metallid, mootorsõidukid ja sõidukite osad. Traditsiooniliselt tuleb suur osa nende eriti tähtsate sektorite (nt masinaehitus ja keemiatööstus) käibest välismaalt.

Kuigi Nordrhein-Westfalen ei asu rannikul, on see siiski tähtis jaotuskeskus kogu Saksamaa jaoks, sest sellel on tihedad sidemed ZARA sadamatega¹ ja seal on kaks rahvusvahelist lennujaama. Nordrhein-Westfaleni impordi põhiline päritolumaa on Madalmaad, millele järgnevad Hiina, Prantsusmaa ja Belgia.

Tänu suurele rahvaarvule ja keskele asukohale Euroopas on Nordrhein-Westfalen välismaiste otseinvesteeringute sihtkoht Saksamaal. Saksamaa riigipanga andmetel langeb selle arvele 29,5% Saksamaa kõigist otseinvesteeringutest, mis annab sellele märkimisväärse edumaa teiste liidumaade ees, eespool Hessenit ja Baierit. Üle 19 000 välisettevõtte juhib oma tegevust Saksamaal ja Euroopas just sellest piirkonnast. Nordrhein-Westfaleni kõige tähtsamate investorriikide hulka kuuluvad Ühendkuningriik, USA, Madalmaad, Jaapan, Prantsusmaa ja Hiina.

Välisettevõtjad hindavad eriti kõrgelt lühikesi vahemaid potentsiaalsete klientideni, sest ligikaudu 160 miljonit inimest ehk ligi kolmandik kõigist ELi tarbijatest elavad piirkonna pealinnast Düsseldorfist 500 km kaugusel.

1) Zeebrugge, Amsterdami, Rotterdami ja Antwerpeni sadamad.

Pealegi on Nordrhein-Westfaleenis kogu Euroopa kõige tihedam teadustegevuse võrgustik. Seal asub kuus Saksamaa kümnest suurimast ülikoolist ja üle 70 kõrgkooli.

Head naabrid

Reinimaa suurlinnapiirkond ja Ruhri suurlinn on Saksamaa kõige rahvarikkamad linnapiirkonnad, kus elab kokku ligi 11 miljonit inimest. Suurlinnapiirkonda kuuluvad linnad on omavahel tihedalt seotud mitme keskusega piirkondlikuks struktuuriks. See koos geograafilise lähedusega nõuab tihedat koostööd üle halduspiiride.

Sama kehtib piiriäärsete alade kohta Belgia ja Madalmaadega, kus koostöö ja heanaaberlikud suhted ulatuvad piirkonna piiridest kaugemale.

Kuigi Nordrhein-Westfalen on Euroopa mõistes majanduslikult keskmisest tugevam, on ka seal põhivaldkondades kitsaskohti ja puudujääke. Nende ületamine pakub võimalusi arukaks, jätkusuutlikuks ja kaasavaks arenguks käesoleval ELi rahastamisperiodil. Hoolimata kõrgharidusmaastiku tihedusest näitab võrdlus riigi ülejäänud osadega selle piirkonna ettevõtete mahajäämust teadus- ja investeerimistegevuses. Pealegi pööratakse Nordrhein-Westfaleni teadustegevuses endiselt liiga vähe tähelepanu suurematele majanduslikele ja sotsiaalsele probleemidele, nagu digitaliseerimine ja uus liikuvus.

Riiklikus võrdluses on Nordrhein-Westfalenil vaja veel palju pingutada uuenduslike ettevõtjate ja suure kasvupotentsiaaliga idufirmade osas. VKEd ei kasuta piisavalt ära tähtsat kasvupotentsiaali, näiteks rahvusvahelistumise või ressursi- ja energiatõhususe seisukohalt, vaid leiavad, et nende kasvu takistatakse (kaubanduspinnad, bürokraatia ja ebapiisavad taristud).

Muutustega kohanemine

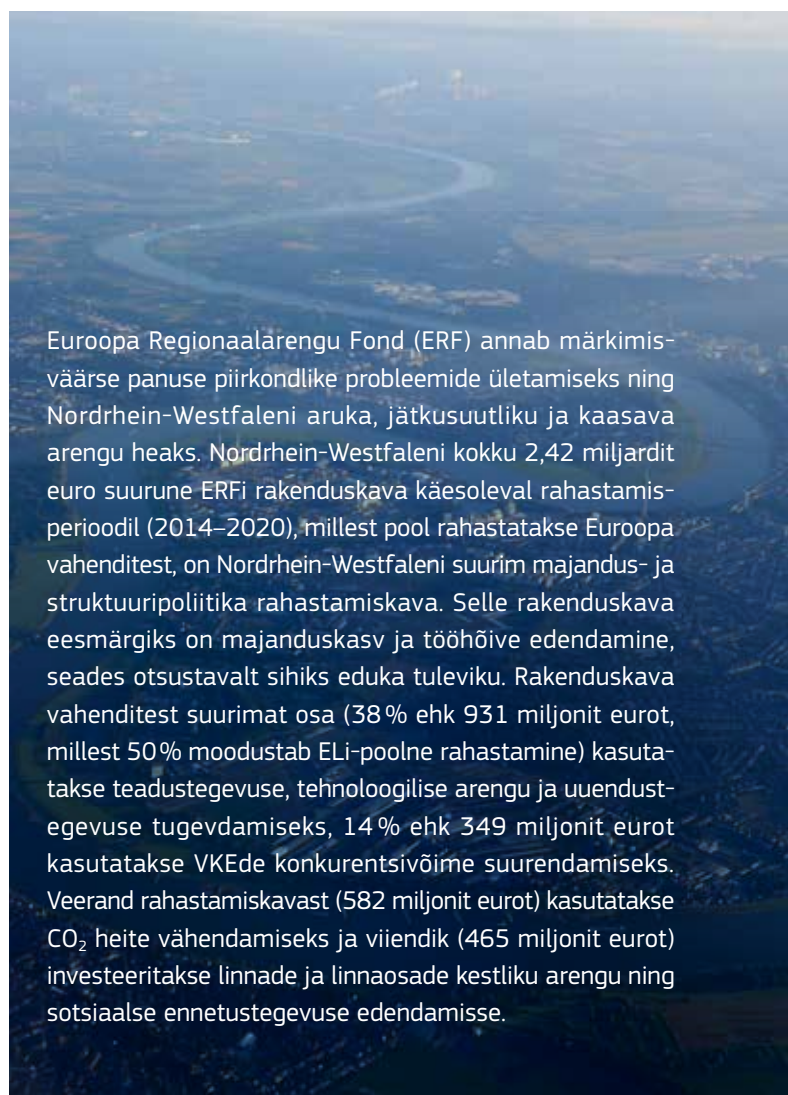
Energeetika alal tugeva piirkonnana puudutab kasvuhoonegaaside heide Nordrhein-Westfalenit eriti tugevalt. Seoses energiarevolutsiooniga on taastuvenergia ja jaotusvõrgu stabiilsus seal väga suureks probleemiks.

Nordrhein-Westfalen kannatab ka suure piirkondliku ja valdkondliku ebavõrdsuse all, mis tuleneb viimaste aastakümnete jooksul toimunud suurtest struktuurimuutustest. Nende muutustega kaasnenud tööstusstruktuuride lammutamine ja rekonstrueerimine, millest viimasele andis omakorda hoogu energiarevolutsioon, ning samuti demograafilised muutused raputavad paljude

linnade ja piirkondade majanduslike ja sotsiaalseid alustalasid. Suurlinnade ja linnaosade sotsiaalsed probleemid tulenevad vaesusest ja tõrjutusest. Selline ebavõrdsus nõuab ideid, mis suudaks nende muutuste mõju maandada.

Euroopa piirkondadel on praegu käsil struktuurimuutus, mida muuhulgas iseloomustavad digitaliseerimine, energiarevolutsioon, demograafilised suundumused ja üleilmastumine. Need struktuurimuutused mõjutavad lähemas tulevikus tugevalt ka Nordrhein-Westfalenit.

Oma keskse asukoha ja tugeva rahvusvahelise vastastikuse sõltuvuse tõttu on see piirkond omamoodi eriti aldis ülemaailmsetele ja Euroopa suundumustele. See toob kaasa nii probleeme kui ka võimalusi. Edu, mida Nordrhein-Westfalen võib selle muutuse kaudu saavutada, mõjutab ka teisi Euroopa piirkondi selle piirkonna kosmopoliitse suhtumise, majandusliku võimsuse ja tihedate seoste tõttu oma naabritega. ■

Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) annab märkimisväärse panuse piirkondlike probleemide ületamiseks ning Nordrhein-Westfaleni aruka, jätkusuutliku ja kaasava arengu heaks. Nordrhein-Westfaleni kokku 2,42 miljardit euro suurune ERFi rakenduskava käesoleval rahastamisperiodil (2014–2020), millest pool rahastatakse Euroopa vahenditest, on Nordrhein-Westfaleni suurim majandus- ja struktuuripoliitika rahastamiskava. Selle rakenduskava eesmärgiks on majanduskasv ja tööhõive edendamine, seades otsustavalt sihiks eduka tuleviku. Rakenduskava vahenditest suurimat osa (38% ehk 931 miljonit eurot, millest 50% moodustab ELi-poolne rahastamine) kasutatakse teadustegevuse, tehnoloogilise arengu ja uuendustegevuse tugevdamiseks, 14% ehk 349 miljonit eurot kasutatakse VKEd e konkurentsivõime suurendamiseks. Veerand rahastamiskavast (582 miljonit eurot) kasutatakse CO₂ heite vähendamiseks ja viiendik (465 miljonit eurot) investeeritakse linnade ja linnaosade kestliku arengu ning sotsiaalse ennetustegevuse edendamiseks.

Uuendustegevus on põhiteema

Professor dr Andreas Pinkwart, Nordrhein-Westfaleni majandus-, uuendustegevuse, digitaliseerimise ja energeetikaminister arutleb ELi regionaalpoliitika majandusliku tähtsuse üle.

Nordrhein-Westfaleni ERFi korraldusasutus on teie ministeeriumis. Kas on mõistlik ja vajalik kasutada Euroopa vahendeid, näiteks ERFi kaudu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks sellises suhteliselt heal järjel piirkonnas nagu Nordrhein-Westfaleenis?

Euroopa Liidu ühtekuuluvusalane tegevus on muuhulgas suunatud piirkondadele, kus leiavad aset struktuurimuutused. Viimastel aastakümnetel on Nordrhein-Westfaleni majandus tohutult muutunud ja seda mitte üksnes kaevandamise ja terasetööstuses. ERF on andnud olulise panuse sellega seotud probleemide ületamiseks. Digitaliseerimise kiireneva tempo juures toimub meil praegu uus struktuurimootuste laine. Seda tunnevad ka Nordrhein-Westfaleni ettevõtjad, kellel on pikaajalise traditsioonina tihedad suhted Euroopa ja maailma majandusega. Struk-

tuurifonde tuleks kasutada ettevaatavalt, pöörates põhitähelepanu praegustele ja edaspidistele raskustele.

Suuremat osa Nordrhein-Westfaleni ERFi programmist kasutatakse teadus- ja uuendustegevuseks, et suurendada rakendusliku suunitlusega teadus- ja uuendustegevuse potentsiaali ning aidata arendada ettevõtjate uuenduslikkust. Kuidas aitab Euroopa rahastamine sellele kaasa?

Põhiteemaks on uuendustegevus. Me oleme tähtis Euroopa tööstuspiirkond, kuid peale selle on meie eeliseks ka erakordselt tihe kõrgkoolide ja teadusasutuste võrgustik. Olen aastaid töötanud kõrgkooli õppejõu ja direktorina ning sellest kogemusest on üks asi mulle väga südamele jäänud – teadustulemused ja head projektid ei tohiks jääda ainult teadusasutustesse, vaid neid tuleb rakendada majanduses ja ühiskonnas.

Oleme otsustanud kõrghariduse kõrvallettevõtetes häid mõtteid majanduslikult rakendada ja edulugudeks arendada. Heaks näiteks on RWTH Aacheni Ülikoolis väljatöötatud elektrikaubik StreetScooter, mida Saksamaa postifirma DHL kasutab nüüd tuhandete viisi.

Peaaegu viiendikku ERFi vahenditest kasutatakse Nordrhein-Westfaleenis linnade ja linnaosade kestliku arengu jaoks. Kas võiksite kirjeldada Nordrhein-Westfaleni arengustrateegiat ja kuidas parandavad ELi fondide kaudu toetust saavad projektid piirkonna igapäevast elu?

Hoolimata headest majandustulemustest on Nordrhein-Westfaleenile omased suured geograafilised erinevused. Tihedalt asustatud kohtades, nagu Reinimaa ja Ruhri suurlinnapiirkonnas, võib neid erinevusi märgata väikeste alade piires. Kui statistilised andmed liidetakse suure-

» Juba 25 aastat kestnud intensiivse piiriülese koostöö tulemusel hakkab Euroopa ideaal muutuma käegakatsutavaks ja reaalseks ning me edendame ühise majanduspiirkonna laiendamist. «

mate piirkondade kaupa, võib see sageli varjata olukorda konkreetsetes linnaosades. Paljud linnaosad vajavad hädasti abi, et oma probleemidega tõhusalt ja kehtlikult tegeleda.

Seepärast põhineb Nordrhein-Westfaleni ERFi rakenduskava lõimitud lähenemisviisil, mis käsitleb majanduslikke, sotsiaalseid ja ökoloogilisi probleeme üheskoos lokaalsel alusel. Selle lähenemisviisi olemuslik keerukus nõuab aega. Edaspidi on vaja selliste territoriaalselt lõimitud meetmete rakendamisel vähendada halduslikku keerukust, et osalejatel oleks rohkem aega oma tööd teha. Keskkonnaalaste ja kliimamuutuse vastu võitlemise investeeringutega tahaksime anda oma panuse ülemaailmsete eesmärkide täitmisse, kuid lisaks parandada ka oma kodanike elukvaliteeti.

Kas Nordrhein-Westfalen saab kasu ka Euroopa territoriaalse koostöö programmidest või algatustest?

Sidusrühmade võrgustumine toimub aina rahvusvahelisemalt Euroopa ühtsel turul ja kaugemalgi. Nordrhein-Westfalenile on see kasulik tänu piirkonna heale asukohale Belgia ja Madalmaade piiride ääres. Seetõttu on meie liidumaale eriti tähtis koostöö meie Euroopa naabritega Euroopa territoriaalse koostöö raames. Juba 25 aastat kestnud intensiivse piiriülese koostöö tulemusel hakkab Euroopa

ideaal muutuma käegakatsutavaks ja reaalseks ning me edendame ühise majanduspiirkonna laiendamist.

Meie siht on selge: liidumaa valitsus tahab toetada teadus- ja arendustegevust ning muuta väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted konkurentsivõimelisemaks. Samal ajal tahame me, et ka kodanikud kogeksid Euroopa koostöö eeliseid oma igapäevases elus. Näiteks aitavad projektid üle piiri tööl käijaid haldusküsimustes, naabrite keele õppimisel ja piiriüleses kodanikuühiskonnas osalemisel.

Milliseid kriteeriume, teemasid ja rahastamisviise te loodate 2020. aasta järgselt ühtekuuluvuspoliitikalt ning mis mõtteid on teil sellel teemal?

Me vaatame väga üksikasjalikult üle ELi edaspidise mitmeaastase finantsraamistiku ja ühtekuuluvuspoliitika ettepanekud ning osaleme aktiivselt aruteludes. Hiljuti võttis Saksa Bundesrat vastu seisukoha aruteludokumendi ja sealhulgas struktuurifondide kaudu rahastamise kohta. Nordrhein-Westfalen osales selles aktiivselt, sest meie jaoks on väga tähtis neid

protsesse lihtsustada, et rahastamine jõuaks kiiresti ja komplikatsioonideta saajateni. Keerulised heakskiidu ja kontrolliprotsessid takistavad piirkondade kehtlikuks saamist.

Et tõhus regionaalpoliitika saaks võimalikuks, vajame piisavat rahastamist kõigile piirkondadele. Meie programmide pooli rahastatakse praegu ELi vahenditest ning pooli riigi ja projektide partnerite vahenditest, aga Euroopa osa edasine vähendamine seaks nende rakendamise kahtluse alla. ■

**Ministerium für Wirtschaft, Innovation,
Digitalisierung und Energie
des Landes Nordrhein-Westfalen**

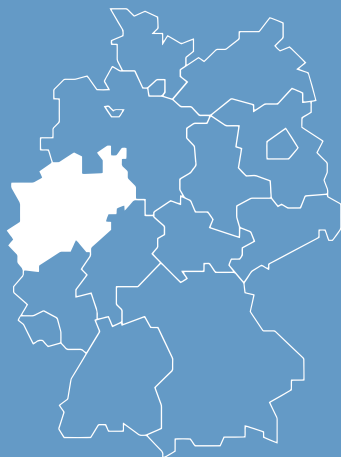
Nordrhein-Westfalen

RAHVAARV: Nordrhein-Westfalenist põhjas ja kirdes on Alam-Saksi, kagus Hesseni ja lõunas Rheinland-Pfalzi piirkond ning Belgia, lääne pool on Madalmaad. Piirkonna 17,9 miljonist elanikust on veidi alla kahe miljoni võõrriikide kodanikud (2016). Reinimaa ja Ruhri linnastu on oma ligikaudu kümne miljoni elanikuga üks maailma 30 suurimast linnapiirkonnast.

MAJANDUS: piirkonna 647 067 miljoni eurone SKP (2015), mis on 36 500 eurot inimese kohta, moodustab 126% ELi keskmisest (2015). 2015. aastal olid kulutused teadus- ja arendustegevusele 1,96% SKPst. Nordrhein-Westfalen on tähtis tööstuspiirkond ja Euroopa peamine energeetikapiirkond, kus toodetakse ligikaudu kolmandik Saksamaa elektrienergiast. Saksamaa 50 suurimast ettevõttest 25 peakorterid on Nordrhein-Westfalenis. Samuti on see Euroopa kõige tähtsam kaubanduskeskus, kus on paljude Saksamaa suurimate jaemüügiettevõtete peakorterid.

TÖÖTURG: see on piirkonna erinevates osades erinev, alates struktuurselt nõrkadest linnadest (eriti Ruhri piirkonnas) kuni dünaamilise Reinimaani Düsseldorf, Kölni ja Bonni teljel. 2017. aasta veebruaris oli Nordrhein-Westfaleni töötuse määr 7,7%, kui kogu riigis oli see 6,3%. Põhilised tööhõive allikad on muuhulgas tootmine (metallid ja elektriseadmed), hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite hooldus ja remont ning hoolekandeesutused ja sotsiaaltöö.

PÕHISEKTORID: Reinimaa ja Ruhri piirkonna keskosa on Saksamaa tähtsaim tööstus-, kaevandus- ja energiat tootev piirkond. Bituumenkivisöe maardlaid kaevandatakse Ruhri jõe ääres ja Aacheni ümbruses ning ligniiti kaevandatakse Kölnist lääne pool, kuigi paljud kivisöekaevandused on suletud. Ruhri ja Reini jõe äärsed nafta rafineerimistehased on torujuhtmete kaudu ühendatud Põhjamere-äärsete sadamatega. Piirkonna toorteraise toodang moodustab enamiku Saksamaa kogutoodangust ning Ruhri

ääres toodetakse ka kemikaale, tekstiili, klaasi, raskemasinaid, elektriseadmeid, täppisinstrumente ja õlut. Reinimaa ja Ruhri piirkonna lõunaosas on tähtsaimad raua- ja metallurgiatööstus ning tekstiilitööstus. Pärast majanduse struktuuri ja kuvandi muudatusi on see nüüd üks Saksamaa tähtsamaid kõrgtehnoloogia keskuseid.

Suur osa Ruhrist kaugemale jäävast piirkonnast on põllumajandusettevõtete, aedade ja puuviljaaedade päralt. Nisu ja suhkrupeedi kasvatatakse lõunaosa tasandikel, puu- ja kõogivilja põhja pool, karja- ja seakasvatus on tähtsad Münsteri piirkonnas ja Reini jõe alamjooksul.

ARUKAD SPETSIALISEERUMISALAD: pärast restruktureerimist on piirkonna tööstuspoliitika tähelepanu suunatud kaheksale põhiturule, kus see on tugev tänu arukatele spetsialiseerumisaladele (uued materjalid, masinate ja seadmete projekteerimine, tootmistehnika, tervishoid, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, mobiilsus ja logistika, energeetika ja keskkond, bioteadused, meedia ja loometööstus). Samuti töötab Nordrhein-Westfalen välja esmajoones VKEdele, ülikoolidele ja teadusasutustele suunatud tehnoloogiasirde strateegiat, mis seoks põhiturge teadusuuringutele suunatud lähenemisviisi kaudu.

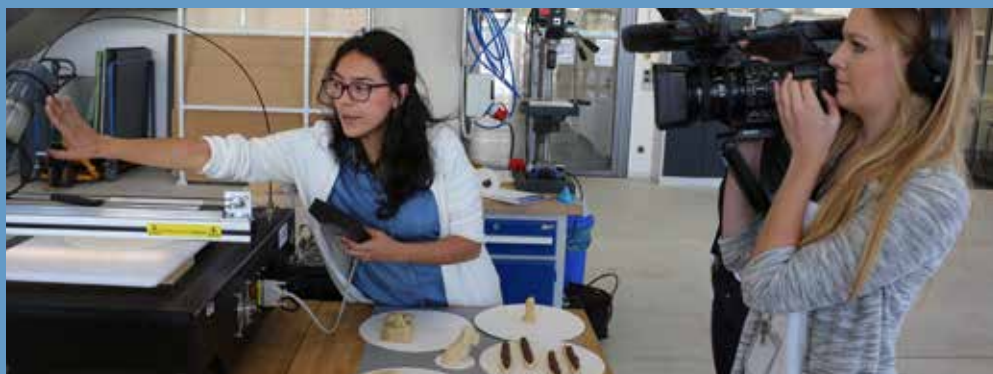

REINI ALAMJOOKSU 3D PÄDEVUSKESKUS – KIHTLISANDUSTEHNOLOGIAD TOOTMISES

3D-printimisel on suur potentsiaal suuremate ettevõtete jaoks alates prototüüpimisest kuni lõpptoodete valmistamiseni. Uusi tooteid saab kiiremini välja töötada ja toota. 3D-printimise teema kaasamiseks oma õppealadesse ja selle piirkonda kinnistamiseks kohandasiid Nordrhein-Westfaleni kolm ülikooli (Reini ja Waali, Lääne-Ruhri ja RWTH Aacheni ülikoolid) FabLabi põhimõtet.

FabLab on kõrgtehnoloogiline töökoda, kus kasutatakse individuaalselt ja kollektiivselt isiklikku tootmist ning julgustatakse selle levitamist. Avatud uuendusprotsesside sidumine isikliku tootmise tehnoloogiaga on osa pikaajalisest visioonist, mida iseloomustab individuaalne ja detsentraliseeritud tootearendus ja tootmine.

kasutaks FabLabi tootmisvõimalusi. Selle keskne ülesanne on digitaalse tootmisvõime pikaajaline lõimimine erinevatesse õppekursustesse. Teiseks eesmärgiks on luua digitaalse tootmise alusel MIT rahvusvaheline koolituskava „FAB akadeemia“.

Peale selle loovad 3D pädevuskeskuse töötajad kontakte ettevõtjatega, kes kasutavad või soovivad kasutada 3D-tehnoloogiat tööstuse ja kaubanduse jaoks õppematerjalide väljatöötamisel. Samuti peavad nad ühendust õpetajate ja koolidega, et töötada välja õppematerjale ja õpikodasid.

Reini alamjooksu 3D pädevus- ja koolituskeskus toob kokku uuendustegevuse tähtsaid eestvedajaid teadusringkondadest ning juba tegutsevatest ja idufirmadest, võimaldades neil kasutada kihtlisandustootmise rakendusi majanduse ja ühiskonna heaks.

RAHASTAMINE

3714287 eurot investeringuid kokku, millest:
1857143 eurot ERFi vahendeid
1485715 eurot Nordrhein-Westfaleni piirkonna vahendeid

PROJEKTI PARTNERID

Hochschule Rhein-Waal
Hochschule Ruhr West
RHTWH Aachen

Projekti partneritena koostööd tehes rajavad need kolm ülikooli Reini alamjooksule 3D pädevuse ja täiendõppekeskuse, mis toimiks olemasolevate algatuste keskusena ja

EHRENFELDI DISAINIKVARTAL – LINNAARENDUSE PROTSESSIDE ALUS

Silt „Made in Cologne-Ehrenfeld“ (Valmistatud Ehrenfeldis Kölnis) hakkab juba kogu riigis jõudsalt levima. Seda tänu Ehrenfeldi disainikvartali (DQE) algatuse pühendunud eestvedajatele, kelle idee ja eesmärk oli muuta see koht Ehrenfeldis (Köln) loovuse ja noorte disaini keskuseks. Võimaldades noortel loomeinimestel koostöö tegemiseks koguneda, loodi selle algatusega uusi töötamise ja väärtuse loomise viise ning samuti uuenduslikke mõtteid ja tooteid.

Ehrenfeld on hiilgav näide dünaamilisest kohast eksperimentaalse disainiga tegelevatele mitmest rahvusest noortele. See väiksemahuline, postindustriaalne

kultuuridevaheline taristu on ettenähtud uuendusliku eksperimentaalse keskkonna loomiseks loomevaldkonna väikeettevõtjatele, disaini, uuenduslike tehnoloogiate, alternatiivse turunduse, suhtluse ja turismi jaoks. Tegevuskava loomisel oli eesmärk kohandada olemasolevate hoonete ruumikava enda vajadustele ning luua kontseptuaalne alus selle kvartali ja disaini pädevuskeskuse jaoks.

RAHASTAMINE

976637 eurot investeringuid kokku, millest:
483900 eurot ERFi vahendeid
290339 eurot Nordrhein-Westfaleni piirkonna vahendeid

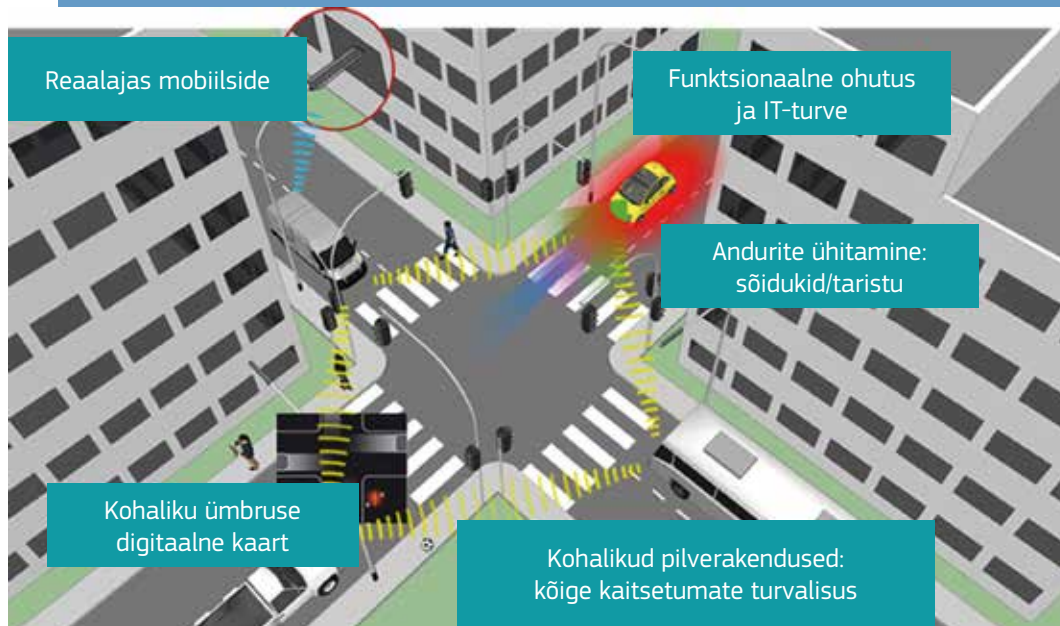
PROJEKTI PARTNERID

Ehrenfeldi disainikvartal, Köln
<http://www.d-q-e.net/>

DQE on suutnud julgustada noori saksa ja rahvusvahelisi disainereid end seal sisse seadma ning sotsiaalset loomekogukonda rajama. Selle algatuse raames korraldatakse ka koolituskursusi ja õpikodasid uute disainivaldkondade teemal ning jagatakse teavet erinevatel teemadel alates rahastamisvõimalustest kuni laenude ja riskikapitali saamiseni.

Kogudes loomingulise tegevuse ühte kvartalisse ja segades erinevaid mõjutusi, viib DQE ellu sildi „Made in Cologne-Ehrenfeld“ tõelise tähenduse – uued kvaliteetsed tooted, uued töökohad, muutuvad väärtusahelad ja alternatiivsed töömudelid.

INVERSIV – AUTONOOMNE SÕIT HIIGELINNANDES

Küsimus ei ole kas, vaid pigem millal muutuvad automaatjuhtimisega autod meie ühiskonnas valdavaks. Esimesi märke võib sellest juba leida: oleme harjunud sõidurealt lahkumise hoiatussüsteemidega, reavaetus- ja pidurdamisabiliste ja palju muuga. Hiljuti jõudis tehnika areng teiste tähtsate teetähisteni, mis loovad suures määral tingimused täisautomaatseks sõitmiseks.

Kui kiirteedel sõitmine on enamasti suhteliselt vaevatu, tekitab linnas liikumine sellistele süsteemidele

tohutuid probleeme ja sellega ei suuda need toime tulla. Nordrhein-Westfaleni piirkond on väga heaks näiteks oma arvukate kiirteede ja tohutute liiklusmahtudega suurlinnadega. Hiigellinnades on lihtsalt liiga palju muutujaid ja tegureid, millega need süsteemid peavad kohanema, neid õigesti tõlgendama ja rakendama.

Samas tähendab see seda, et kes saab linnaliikluse oma kontrolli alla, hakkab ka mujal domineerima. Selle väljakutse on vastu võtnud projekt InVerSiv, mille eesmärk on ehitada „arukas veotaristu hiigellinnades turvaliselt võrgustikupõhise liiklemiseks“. Oma eesmärgi täitmiseks koguvad teadlased võimalikult palju olemasolevaid andmeid, et muuta täisautomaatne liiklemine ohutumaks.

Sõidukite andurid saab ühendada võrku maanteetaristuga, mis on samuti varustatud ümbrust kindlaksmääravate anduritega. Koos kohalikest ja ülemaailmsetest keskustest saadava lisateabega moodustatakse täielik pilt keskkonnast või ümbrusest.

Autodega andmesidet pidavad liiklusemärgid, omavahel suhtlevad autod, kohalikud pilvepõhised rakendused, mis on samuti süsteemiga ühendatud – kõik need aitavad automaatsel linnaliiklusel tõelisuseks saada. Katsetamiskohad päris keskkonnas näitavad samuti, kas teadlaste leide saab praktikas rakendada. Tulemused tehakse teistele projektidele kättesaadavaks ka pärast projekti lõppu.

RAHASTAMINE

1 720 304 eurot investeringuid kokku, millest:

1 320 991 eurot ERFi vahendeid
399 313 eurot Nordrhein-Westfaleni piirkonna vahendeid

PROJEKTI PARTNERID

CommAgility Ltd
adesso AG
Dortmundi Tehnikaülikool
Wilhelm Schröder GmbH
SGS-TÜV Saar GmbH

XTC-ID ÄÄRMUSLIKE TEMPERatuurIDE RFID-TRANSPONDER

Enamik inimesi teab, mis on vöötkood. See ei ole kasulik ainult poekassas, vaid ka laomajanduses. Samuti pannakse postipakkidele sageli vööt- või ruutkood. Neid koode võib rikkuda ilmastik, transport jne.

Aga kuna need tegurid ei mõju nn RFID-transponderitele, hakkab nende kasutamine logistikas aina laienema. Tavaline tehnika sobib temperatuurile kuni 125 °C, aga mitte äärmiselt raskete tingimuste või keskkonnamõjurite korral. Kõrget temperatuuri esineb sageli toodete tootmisel ja pakendamisel, eriti plastide tootmisel.

Projekti XTC-ID partnerid – ettevõtete konsortsium IMST GmbH (Kamp-Lintfortis) juhtimisel ja Twente Ülikool – töötavad Interregi projekti raames välja uut RFID-kiipi.

See võimaldaks ohutut ja korratavat identifitseerimist äärmuslikes keskkonnanätingimustes, nagu väga kõrgel või madalal temperatuuril. Projekti eesmärk on pakkuda rakendustele ja turule väga töökindlat ja ainulaadset äärmuslikes temperatuurides toimivat identifitseerimiskiipi, mida saaks kasutada seal, kus tavalistest identifitseerimissüsteemidest on vähe kasu või kuhu need üldse ei sobi.

RAHASTAMINE

3569579 eurot investeringuid kokku, millest:

1 784 789 eurot ERFi vahendeid
266 925 eurot Nordrhein-Westfaleni piirkonna kaasrahastamist

PROGRAMME

Interregi Saksamaa-Madalmaade koostööprogramm

ARUKA TEENUSE JÕUD – JÄÄDA VANANEDES ISESEISVAKS

Inimesed jäävad vanaks ja ei ole enam nii heas vormis kui noorena. Liiga vähe on hooldajaid, et praegu saaks kõiki eakaid ja abivajajaid hooldada, ning hoolekande ja avalike teenuste hinnad kasvavad hüppeliselt. Projekti Smart Service Power (Aruka teenuse jõud) arendajad kasutavad järkjärgulist digitaliseerimist arukate süsteemide ühendamise teel, et võimaldada inimestel tehnoloogia abil võimalikult kaua eakohaselt iseseisvalt toime tulla.

Projekti tööühm ja partnerid kasutavad arukaid omavahel ühendatud seadmeid, et viia kokku ja kombineerida erinevaid tehnoloogiaid, mida tuleb sageli rakenduskohas lihtsustada või mille vahele on vaja liideseid. Kõige tähtsamaid rakendusi kasutatakse kukkumiste, vedelikutasakaalu ja ravimite võtmise ning elutalitluse tunnuste jälgimiseks. Neid rakendusi teostatakse rakendusuringute abil loodud eriotstarbeliste

andurisüsteemide abil. Sellised on näiteks arukad kukkumisandurid, mis on ehitatud laevalgustitesse, vererõhu mõõtjad, mis saadavad andmeid andmebaasi, ja alarmsüsteemid, mis jälgivad inimese tervisenäitajaid ja annavad probleemi korral sellest teada.

Kõigi nende süsteemide ühendamise teel suudavad projekti Smart Service Power arendajad protsesse, ühendusi ja muutusi kindlaks teha, neile aktiivselt reageerida ning raskeid või ohtlikke olukordi isegi ennetada. Arukad programmid teevad kindlaks hädaolukorra tekke ja üksi elavate inimeste vajadused. Teadlased uurivad ka seda, kuidas saaks selline süsteem ökonoomselt toimida, et koostada sobivaid pakkumisi ärimudelite jaoks.

RAHASTAMINE

1 384 386 eurot investeringuid kokku, millest:

692 193 eurot ERFi vahendeid
276 877 eurot Nordrhein-Westfaleni piirkonna vahendeid

PROJEKTI PARTNERID

VIVAI Software AG (konsortsiumi juht)
Dortmundi Rakendusteaduste Ülikool
DOGEWO 21
Fraunhofer-InHaus-Center
Hüberthali õendusteenistus
Dortmund InHaus GmbH

OMA SÕNADEGA

PANORAMA
ootab teie
arvamust!

„Oma sõnadega“ on *Panorama* rubriik, kus kohaliku, piirkondliku, riikliku ja Euroopa tasandi sidusrühmad kirjeldavad oma plaane 2014.–2020. aasta programmitöö perioodiks ning jagavad oma vaateid 2020. aasta järgse ühtekuuluvuspoliitika jätkuvate oluliste arutelude kohta.

Panorama võtab hea meelega vastu teie emakeeles kirjutatud kaastöid ja võib neid tulevastel väljaannetes avaldada. Võtke meiega ühendust aadressil region-panorama@ec.europa.eu, kui soovite lisateavet juhiste ja tähtaegade kohta.

ELi ühtekuuluvuspoliitika pärast 2020. aastat – toetades uusi ja traditsioonilisi nõudmisi

Brandenburgis on ELi ühtekuuluvuspoliitika andnud märkimisväärse panuse üleminekuprotsessi edendamiseks pärast Saksamaa taasühendamist 1991. aastal ning piirkonna konkurentsivõime ja tööhõive suurendamiseks. Tänu sellele toetusele on Brandenburg 2014. aastast lülitatud ülemineku piirkondade rahastamiskategooriasse.

Hoolimata edukast arengust vajab see piirkond siiski ELi toetust ka pärast 2020. aastat, et siiani saavutatut kindlustada ja arendada. Eesmärgiks olnud iseseisva majandusliku struktuuri loomiseni ei ole jõutud ja mitme valdkonna mahajäämust (nt teadusuuringute ja innovatsiooni tase easektoris ning ebapiisav lõimitus rahvusvaheliste majandustsüklitega) ei suudeta 2020. aastaks täielikult ületada.

Sellistes piirkondades, nagu Brandenburg Ida-Saksamaal, on vaja leevendada ka neid negatiivseid tagajärgi, mis tulenevad Saksamaa lääneosa kõrgelt arene-

Katrin Müller-Wartig,
Saksamaa Brandenburgi justiits-,
Euroopa asjade ja tarbijakaitse
ministeeriumi

ELi majandus- ja rahanduspoliitika ning
ELi fondide kooskõlastamise üksuse juht

nud piirkondade ning teiselt poolt ELi vahenditest maksimaalselt toetatavate Kesk- ja Ida-Euroopa naaberpiirkondade vahele pressitud asukohast.

Seetõttu taotleb Brandenburg ühtekuuluvuspoliitika jätkamist pärast 2020. aastat kõigi Euroopa piirkondade jaoks. See on ELi kõige tähtsam investeerimispoliitika ja selline silmapaistev roll peaks jääma

„Tänu ühtekuuluvuspoliitika projektidele on Euroopa Liit kohalikele inimestele märgatavaks ja käegakatsutavaks saanud. See ongi see eriline Euroopa lisandväärtus.“

sellele mitmeaastases finantsraamistikus ka edaspidi. See on ELi eesmärkide ja prioriteetide üleminekuvööndiks Euroopa piirkondades. Pealegi on tänu ühtekuuluvuspoliitika projektidele Euroopa Liit kohalikele inimestele märgatavaks ja käegakatsutavaks saanud. See ongi see eriline Euroopa lisandväärtus.

Kuigi ühtekuuluvuspoliitika peaks olema jätkuvalt suunatud vähem arenenud piirkondadele, on Brandenburgi seisukohalt vaja suurendada ülemineku- ja enam arenenud piirkondadele selle poliitika raames kättesaadava rahastuse hulka. Need

piirkonnad annavad keskmisest suurema panuse majandusliku tugevuse tagamise ja kogu ELi ühtsete eesmärkide täitmise heaks. Praegu üleminekukategooriasse määratud piirkondi tuleb toetada tõhusate sihtinvesteeringutega vähem arenenud piirkondadele.

Brandenburg leiab, et äärmiselt tähtis on luua ühtekuuluvuspoliitika vahendite arvelt eraldi fond riiklike struktuurireformide edendamiseks või suunata ühtekuuluvus-

poliitikas tähelepanu üldistele valitsemise struktuuri reformidele. Struktuurireformid võivad toimida kestlikult ainult siis, kui neid toetatakse kohalikul tasandil sihipärase struktuurimeetmetega, nagu innovatsiooni edendamise, VKEde toetamise või kvalifitseeritud spetsialistide kättesaadavuse tagamisega. Ressursside suurendamine riiklike struktuurireformide jaoks selliste ühtekuuluvuspoliitika meetmete arvelt oleks piirkondlikul tasandil pigem vastupidise mõjuga.

Edaspidi peab mitmeaastane finantsraamistik hoolimata Brexitiga kaasnevatest esialgsetest raskustest vastama ELi ees seisvatele arvukatele uutele väljakutsetele. Seetõttu kutsub Brandenburg üles ELi rahaliselt tugevdama, et vältida uute tähtsate ELi prioriteetide, nagu energia- ja kliimapolitiika, rände ja julgeoleku pealesunnitud konkureerimist ELi ühtekuuluvuspoliitika tavapärase rakendusalaadega. ■

Piisav rahastamine on Euroopa ühtekuuluvuse jaoks otsustav

Ühtekuuluvuspoliitikal kui ELi peamisel investeerimispoliitikal on võtmeroll selle strateegiliste prioriteetide – teadusuuringute, innovatsiooni, energeetika, keskkonna, tootmissüsteemide konkurentsivõime ja sotsiaalse kaasatuse rakendamisel. Ühtekuuluvuspoliitika eelarve kärpimine pärast 2020. aastat tähendaks, et see kaotab *mõtte*.

ELi ees seisab uusi väljakutseid näiteks kaitse, sisserände ja turvalisuse alal ning neil on rahaliselt märkimisväärne mõju uuele eelarvele, mis muutub ka Brexiti tõttu.

Euroopa Komisjon kutsus liikmesriike üles suurendama oma panust ELi mitmeaastasesse finantsraamistikku praeguselt 1,03%-lt oma SKPst ligikaudu 1,15%-le.

„Olen sügavalt mures nende võimalike kärpete pärast, mis annaksid pöördumatu löögi ühtekuuluvuspoliitika tulevikule ja suurendaksid piirkondlikku ebavõrdsust Euroopas.“

Toetan igati seda soovi ELi eelarvet suurendada – see võimaldab teha pikaajalisi tegevuskavasid ja pakub investeerimiseks vajalikku stabiilsust.

Aga isegi kui liikmesriigid nõustuvad suurendama oma panust ELi eelarvesse, on pärast 2020. aastat siiski võimalikud 15 %-lised või koguni 30 %-lised kärped.

Enrico Rossi,
Toscana piirkonna president,
Euroopa mereliste äärealade
konverentsi asepresident
ühtekuuluvuspoliitika alal,
Itaalia

Olen sügavalt mures nende võimalike kärpete pärast, mis annaksid pöördumatu löögi ühtekuuluvuspoliitika tulevikule ja suurendaksid piirkondlikku ebavõrdsust Euroopas. Ambitsioonika ühtekuuluvuspoliitika eelarve säilitamine kõigile piirkondadele on kõige tähtsam, et tagada ELi jätkuv toetus selle ühtekuuluvuse, solidaarsuse ja investeerimise eesmärkidele kõigis ELi piirkondades.

Lisaks on ühtekuuluvus ühtse turu konkurentsivõime tagamise eeltingimus ning see soodustab erinevate territooriumite

lähenedmist eesmärkide ja territoriaalse arengupoliitika poolest ning samuti haldusmeetodite ja tavade jagamist.

Komisjon tegi ka ettepaneku luua ligikaudu 25 miljardi eurose eelarvega struktuurireformi vahend, mis võiks edaspidi kuuluda ühtekuuluvuspoliitika hulka, kuigi see pakuks otsest eelarvetoetust liikmesriikidele. See ettepanek on väga murettekitav,

kuna see tõstatab liiga palju küsimusi selle vahendi õiguspärasuse, toimimisviisi ja demokraatliku vastutuse kohta.

Tõsised läbirääkimised nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel algavad niipea, kui komisjon esitab 2. mail oma kauaoodatud ELi eelarveprojekti. Eeldatavasti jõutakse kokkuleppele 2019. aasta maiks enne Euroopa Parlamendi valimisi.

Kuigi ma olen veendunud, et me vajame tõhusamat ühtekuuluvuspoliitikat, on vaja asjakohast rahastamispaketti või vähemalt praegusega võrdset, kusjuures osamaksud tulevad omavahendite uutest vormidest või põhjalikult muudetud praegustest, mis ei suuda enam vastata ELi poliitilistele ja institutsionaalsetele vajadustele käesoleval ajal. ■

Ühtekuuluvus tähendab ühtekuuluvust

Tamara Espiñeira, Atlandi kaare linnade konverentsi peasekretär, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eksperdirühmaga peetava struktureeritud dialoogi osaline

Eelarve aruteludes tuleks keskenduda põhilistele poliitikavahenditele, mis juba toimivad tõhusalt, mitte jahtida imelahendusi. Praegusel ajal

me vajame ambitsioone, mitte taganemist; investeringuid, mitte säästmist; solidaarsust, mitte kärpeid. Kõned peaksid olema kooskõlas vahendite ja ressurssidega ning seetõttu peab mitmeaastase finantsraamistiku sihiks olema vähemalt 1,3% rahvamajanduse kogutoodangust.

Peale selle, kuigi see võib tunduda enesestmõistetav, aga tuleb mees pidada, et ühtekuuluvus tähendab ühtekuuluvust. Muidugi on aluslepingute reform vajalik, aga seda ei tohiks mitmeaastase finantsraamistiku kaudu peale suruda. Nagu meie president José Maria Costa veebruaris meelde tuletas, on ühtekuuluvus subsidiaarsuse väljendus praktikas (Euroopa Liidu lepingu artikkel 5). See keskne põhimõte ei kuulu vaidlustamisele. Seega, kui EL soovib omaenda väärtusi austada, ei saa ühtekuuluvus piirduda sümbolse paketi sümbolse eelarves. Valdava ebakindluse ajastul tuleks ELi tugisambaid hoida.

„Ühtekuuluvuspoliitika tõhustamiseks on kõige tähtsam jätkata pingutusi paindlikkuse, lihtsustamise ja kooskõlastamise suunas ning olen kindel, et see aitaks saavutada sisulist subsidiaarsust.“

Ühtekuuluvuspoliitika tõhustamiseks on kõige tähtsam jätkata pingutusi paindlikkuse, lihtsustamise ja kooskõlastamise suunas ning olen kindel, et see aitaks saavutada sisulist subsidiaarsust. Samamoodi tuleb partnerluse põhimõtet tugevdada ja seda määrustes sätestada.

Püüdes jõuda sidusama Euroopani, tundub territoriaalne koostöö olevat selleks parim vahend. Kõige alus on piiriülene koostöö, kusjuures ei tohi eirata ka riikidevahelise koostöö tähtsust. Hoolimata mõningatest

raskustest on makropiirkonnad tõestanud oma kasulikku mõju territooriumitele. Seega tuleks sellist dünaamikat hoida ja laiendada (nt Atlandi kaarele).

Peale selle ei tohiks ühtekuuluvuspoliitika ega mitmeaastase finantsraamistikuga seoses unustada ELi linnastruktuuri. Järgmise programmiperioodi jooksul peab Euroopa linnade tegevuskava andma

oma eraldistega panuse tõelise linnapoliitika koostamisele ega tohiks piirduda üksnes ajutiste vahenditega (nagu partnerlused) või heade tavade levitamisega. Sama kehtib tugeva merenduspoliitika kohta. Merede võimalusi on nimetatud suureks majanduskasvu allikaks ja seega peaks mitmeaastane finantsraamistik pärast 2020. aastat haarama kinni mere pakutavatest võimalustest.

Allmärgusena lisaksin, et eelmisel aastal ajendasid needsamad mõtted meid koos Iberia Piiriülese Ühenduse (RIET), Medcitiase ning Aadria ja Joonia Foorumiga (FAIC) looma platvormi „Linnad koostöö eest“. See näitab, et territoriaalsed linnade võrgustikud teevad praegu koostööd sidusama Euroopa nimel. ■

LÜHIUUDISED

KOMISJON AITAB JÄRGMISTEL TÖÖSTUSPIIRKONDADEL EHITADA ÜLES VASTUPIDAVA KONKURENTSIVÕIMELISE MAJANDUSE

Komisjon valis välja veel seitse ELi piirkonda ja liikmesriiki, kes saavad kohandatud abi tööstusliku ülemineku katseprojektide 2017. aasta detsembris alustatud konkursi raames: Kantaabria (Hispaania), Centre-Val de Loire (Prantsusmaa), Kirde-Soome, Grand Est (Prantsusmaa) ja

Suur-Manchester (Ühendkuningriik), Leedu ja Sloveenia. Need liituvad juba 2017. aasta detsembris valitud viie piirkonnaga: Hauts-de-France (Prantsusmaa), Norra Mellansverige (Kesk-Rootsi põhjaosa), Piemonte (Itaalia), Saksimaa (Saksamaa) ja Valloonia (Belgia).

Valitud ametiasutused saavad oma arukate spetsialiseerumisprioriteetide alusel majanduse ümberkorraldamisstrateegiaid välja töötada või ümber kujundada. Komisjoni talitused, välisekspertid ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisat-

sioon (OECD) pakuvad neile kohandatud toetust, et aidata neil valmistada tuleviku töökohtadeks, laiendada uuendustegevust, toetada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele, julgustada ettevõtlust ja edendada kaasavat majanduskasvu.

Piirkondlikud ümberkorraldamisstrateegiad peaksid saama valmis 2018. aasta lõpuks. ■

LISATEAVE

<http://europa.eu/!JY97UP>

REGIOSTARI 2018. AASTA AUHINNAKONKURSS – ON AEG ESITADA OMA PARIMAD PROJEKTID

RegioStarsi auhinnakonkurss aitab leida piirkondliku arengu alaseid häid tavasid ning tutvustada uudseid ja uuenduslikke projekte, mis on huvipakkuvad ja innustavad ka teistele piirkondadele. Äsja kuulutati välja 2018. aasta kategooriad, mis on järgmised. 2018. aastal jagatakse auhindu järgmistes kategooriates:

- aruka tööstusliku ülemineku toetamine;
- kestlikkuse saavutamine vähese CO₂-heite kaudu;
- avalikele teenustele parema juurdepääsu loomine;

- toimetulek rändeprobleemidega;
- aasta 2018 teema – investeerimine kultuuripärandisse.

Taotlusi saab esitada 15. aprillini. Pidage meeles, et sellel aastal saab projektijuht korraldusametuse toetusel esitada kaks projekti iga programmi kohta. ■

LISATEAVE

<https://www.regiostarsawards.eu/login.php>

Ühtekuuluvuspoliitika – 30 aastat investeerin- guid Euroopa piirkondade tulevikku

COHESION30

Ühtekuuluvuspoliitika on Euroopa ühtsuse jaoks kesksel kohal. Selle lähtekohaks on mõte, et turgude loomimist tuleks täiendada poliitikaga, mis tagaks, et kõik ELi liikmesriigid, piirkonnad ja kodanikud saaksid lõimimisest kasu.

Majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vastu võitlemise poliitika on ühenduses olemas olnud juba Rooma lepingust alates ning algselt toetati seda ELi eelarvest ligikaudu 4% ulatuses. Pärast ühtse Euroopa akti vastuvõtmist töid 1988. aastal ühtekuuluvuspoliitika loomine ja sellele järgnenud liidu järjestikused laienemised aegamööda kaasa rahastamise olulise suurenemise. Praegu moodustab see üle kolmandiku ELi eelarvest.

ELi ühtekuuluvuspoliitika tugineb neljale põhimõttele:

- › piiratud arvule eesmärkidele keskendumine, pöörates põhitähelepanu vähem arenenud piirkondadele;
- › mitmeaastane programmitöö, mis põhineb analüüsimisel, strateegilisel kavandamisel ja hindamisel;
- › lisanduvus, mis tagab, et liikmesriigid ei asendaks riiklikke kulutusi ELi vahenditega;
- › partnerlus programmide koostamisel ja rakendamisel, kaasates riiklikke, piirkondlikke ja ELi osapooli.

Ühtekuuluvuspoliitika on arenenud poliitikast, mille eesmärk oli hüvitada piirkondadele nende ebasoodsaid tingimusi, poliitikaks, mis on kujundatud majanduskasvu, konkurentsivõime ja uute töökohtade loomise soodustamiseks. See toetab arengustrateegiaid, mis hõlmavad piirkondade väga mitmesuguseid sotsiaalseid, majanduslikke ja keskkonnavalaseid tulemusi mõjutavaid tegureid. See on nüüd palju otsesemalt seotud ELi teiste poliitikalavaldkondadega, sealhulgas makromajandusliku juhtimisega.

„Minu jaoks on regionaalpoliitika eelkõige arenemisvahend, millel on ka ümberjaotamise mõju lisandväärtus.“

Jacques Delors
Euroopa Komisjoni endine president*

* Intervjuu avaldati Panorama 43. numbris, 2012. aasta sügisel

30 projekti

Lehekülgedelt 25–39 leiate 30 eeskujulikku projekti ühtekuuluvuspoliitika 30 aasta tähistamiseks. Need näitavad, kuidas ELi struktuuri- ja ühtekuuluvusfondid suudavad tõeliselt muuta inimeste elukvaliteeti. Nende hulgas on üks projekt kõigist 28 liikmesriigist ja kaks näidet piiriülesest koostööst, mis on alati olnud ühtekuuluvuspoliitika juures väga tähtis.

30 aastat kaartidel ja statistikas

Lehekülgedel 40–49 on ülevaade ELi ühtekuuluvuspoliitika arengust viie järjestikuse programmitöö perioodi jooksul viimasel 30 aastal. Iga perioodi juures näete, millele olid siis ELi jõupingutused suunatud ja millist positiivset mõju see tööhõivele ja majanduskasvule avaldas.

Tipptasemel inkubaator biotehnoloogia ettevõtetele

Bio-Incubator Leuvenis pakub mitmeots-tarbelisi büroo- ja laboriruumi biomeditsiini ja bioteadustega tegelevatele suure kasvupotentsiaaliga ettevõtjatele. Kolmes tipptasemel hoones on kohandatavad moodulid, mis on piisavalt paindlikud, et täita ettevõtete vajadusi sedamööda, kuidas nad kasvavad. Ruumidele lisaks pakutakse üldist, tehnilist ja logistilist toetust, mis loob sellest dünaamilise ja stimuleeriva keskkonna, kus biotehnoloogia ettevõtjad saavad oma mõtteid ja tehnoloogiaid arendada. Leuveni Bio-Incubator asub teaduspargis Leuveni ülikooli ja kolledžite lähedal, mis teevad sellest viljaka pinnase uuendustegevusele ja ettevõtlusele. Projekt majutab 15 juhtivat teadusettevõtet, kus töötab ligikaudu 300 kõrgelt kvalifitseeritud teadlast.

<https://www.bio-incubator.be/>

Täiustatud veevarustussüsteemist voolab kasu joana

Veevarustussüsteemi korrastamisest saab kasu ligikaudu 63 000 inimest Bulgaaria keskpiirkonnas Gabrovos. Muuhulgas rekonstrueeritakse joogivee puhastusjaam, ehitatakse üks uus pumbajaam ja renoveeritakse veel neli pumbajaama ning korrastatakse 76 km veevõrku. Osa kanalisatsioonisüsteemist taastatakse ja laiendatakse ning reovee puhastusjaam rekonstrueeritakse, et parandada vee kvaliteeti, tõsta hügieenitaset ning vähendada keskkonnamõju. Usaldusväärne ja nõuetele vastav veevarustus muudab piirkonna investoritele ligitõmbavamaks, kusjuures rakendamisetapis luuakse 400 uut töökohta.

<http://bit.ly/2pq9xUJ>

Riiklik superarvutiga tippkeskus

Tippkeskus IT4Innovations on esimene selle-
taoline superarvutikeskus Tšehhi Vabariigis.
See uus taristu on varustatud uusimate
IT-seadmetega, sh võimsate simulatsiooni-, model-
leerimis- ja arvutusseadmetega. Neid vahendeid
saab kasutada kliimamuutuse simulatsioonide tege-
miseks, liikluse juhtimiseks ja isegi abiks looduska-
tastroofide ennetamisel. Keskuse teiste tähtsate
teadus- ja arendustegevuse valdkondade hulka
kuulub näiteks nanotehnoloogia arendamine, hääle-
ja kõnetuvastustehnoloogia ning uute algoritmide
loomine tööstusliku tootekujunduse jaoks. 2014.
aastal avatud keskus on üks sajast kõige võimsa-
mast superarvutikeskusest kogu maailmas.

<http://www.it4i.cz>

Looduse imede kogemine

GeoCenter Møns Klint on geoloogia- ja loodusemuuseum
Taani kaguosas Møni saarel. Muuseumi väljapanek
kujutab Taani geoloogilist ajalugu kuni 70 miljoni aasta
taguse ajani. Tänapäevane muuseumihoone asub Møni val-
getel kriidikaljudel, mis on üks rabavamaid loodusimesid ja
vaatamisväärsusi Taanis. Aastas käib kaljusid imetlemas
250 000 külastajat, kellest 75 000 tutvuvad interaktiivsete
väljapanekutega ainulaadses keskses, mis on ka ise muutu-
nud tähtsaks vaatamisväärsuseks. Dinosauruse lüüsimba
moodi kujundatud koopataolised näituseboksid on laste hulgas
väga populaarsed.

<http://www.moensklint.dk/>

Hamburgi taastuv „energiamägi“ küünib uute kõrgusteni

Endine prügimägi muudeti uueks Hamburgi vaatamisväärsuseks. Prügila kindlustamiseks ja põhjavee kaitseks tehti ulatuslikke tehnilisi töid. Kõrgjõudlusega tuuleturbiin ja päikesepaneelid varustavad nüüd elektriga 4000 majapidamist. Inimesed saavad jalutada 40 meetri kõrguse mäe tippu ümbritseval kaarjal laudteel, nautida rohelist ja vaadet linnale. Samuti saab külastada teabekeskust selle koha ajaloo, taastuenergia ja jäätme-haldusega tutvumiseks. Projekt viidi lõpule 2013. aastal rahvusvahelise ehituskonkursi võidutöö alusel.

<http://bit.ly/2IDPwSC>

Kiirreageerimise lahendus

Eesti liitis 2015. aastal oma politsei hädaabi siseriikliku telefoninumbri Euroopa ühtse hädaabinumbriga 112, mis oli juba kasutusel kiirabi ja tuletõrje kutsumiseks. Projekti raames töötati välja tehnilised lahendused, mis võimaldasid erinevatel hädaabiteenuste osutajatel kiiremini ja tõhusamalt kõnesid töödelda ja neile reageerida. 2017. aastaks oli 94% kasutajatest rahul hädaabikõnede teenusega, mis võimaldab kodanikel end turvalisemalt tunda, teades, et hädaabi on tsentraalse süsteemi kaudu kiiresti kättesaadav.

<http://bit.ly/2FP9ZWM>

Iirimaa ulatab sisserändajatele abikäe

Sisserändajate kogukondadest inimeste töölevõtmise programm töötab käsikäes ettevõtjate ja valitsusega, et aidata sisserändajatel saada tööd ja haridust. See aitab ebasoodsas olukorras ja haavatavatel sisserändajatel täiendada oma oskusi ning leida töö- ja koolitusvõimalusi, sealhulgas töölesuunamist ja mentorlust. Alates programmi algusest 2008. aastal on see aidanud enam kui 2950 inimest 101 riigist. Hea tava algatuseks nimetatud programmi on tunnustatud Iirimaa riikliku täiskasvanuõppe organisatsiooni auhinnaga. Programmi toetab Euroopa Sotsiaalfond.

<http://bit.ly/2FX5CET>

Ohutus eelkõige teel Ateenast Thessalonikisse

Kolm uut tunnelit muutsid olukorda kohas, mis oli Ateena–Thessaloniki kiirtee kõige ohtlikum lõik. Projekt hõlmas 25 km pikkuse kiirtee, 11 km ulatuses tunnelite ja Kagu-Euroopa suurima maanteetunneli rajamist. Tempi tunnelid lühendasid uute lõikude läbimiseks kuluvat aega poole võrra ja kärpsid sõidu Ateenast Thessalonikisse kõigest nelja tunnini. See parandas järsult liiklusohutust ja vähendas õnnetuste arvu kuni 70%. Tempi orule olid kasulikud ka projekti keskkonnakaitsealased meetmed.

See kuulus viie kiirtee projekti hulka, millega rajati ja rekonstrueeriti ligikaudu 1400 km maanteed, luues riigis tänapäevase kiirteedevõrgu, mis on osa Kreeka põhilisest transporditaristust.

<http://www.aegeanmotorway.gr>

Mereehitusoskuste kogumine

Keskonnahüdraulika Instituudi uues hoones Santanderis on küllalt ruumi, et sinna sai rajada suure hoovuste, laine- ja tuulesimulaatori. Selles Cantabria ranna- ja ookeanibasseinis saab teha mahukaid katseid. Maailmas ainulaadne katsekompleks annab uut hoogu ranniku- ja avamereehituse uuringutele, millel on strateegiline tähtsus Hispaania taastuenergia-tööstuse arendamisel. Projektiga loodi 135 uut töökohta, neist 49 alalist.

<http://www.ihcantabria.com/es>

Ökoturismi arendamine Normandia Mont Saint-Michelis

Üle kolme miljoni turisti külastab igal aastal Mont Saint-Micheli kaljusaarekest, et tutvuda selle müstilise kloostriga ja kindlustustega. Aastal 2000 alustati seal suuri rekonstrueerimistöid. Saare mereäärne maastik ja arhitektuuripärand taastati tänu hüdraulilistele töödele, mis võimaldavad hoovustel ja jõeveel voolata ümber saare nagu varem. Vana teetamm ja parkla asendati uue jalakäijatele mugava silla ja turismikeskusega, kõrvaldades liiklusest tuleneva saaste. Lahe taimestikku ja loomastikku jälgitakse korrapäraselt, et tagada sealsele elurikkusele kasuliku mõju kestmine.

<http://bit.ly/2prO2lp>

Dubrovniku lennujaama valmisseadmine saabuva turismilaine jaoks

Dubrovniku lennujaam Horvaatias, sh reisijate terminal, läbib uuenduskuuri. Uus suurem lennujaam on paremini valmis tulema toime sellesse suurde turismi sihtkohta saabuvate ja sealt lahkuvate reisijate arvu oodatava suurenemisega. Paraneb lennujaama üldine tõhusus ning see vastab kõrgematele ohutus-, tehnilistele ja toimivusnormidele, sh edaspidi Schengeni ala liikmeks saamiseks nõutavatele normidele. Terve rida keskkonnavalaseid ja energiatõhususe meetmeid tagavad, et see lennujaam, mis kuulub üleeuroopalisse transpordivõrku TEN-T, täidab muuhulgas mürakaitse ja jäätmealdusega seotud nõudeid. Lennujaama töötajate arv tõuseb praeguselt 447-lt 2020. aastaks eeldatavasti 676-le.

<http://airport-dubrovnik.hr/index.php/hr/>

Pompeii kaitse tulevastele põlvedele

UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud iidse Pompeii varemed kuuluvad maailma põnevaimate arheoloogiliste vaatamisväärsuste hulka. Grande Progetto Pompeii raames on selle säilitamiseks ja taastamiseks investeeritud 105 miljonit eurot, millest 78 miljonit eurot on pärit ELi vahenditest. Projekti eesmärk on arheoloogiamälestise kunstiline säilitamine ja ehituslik kindlustamine. Töö eesmärk on vähendada põhjaveest tulenevaid ohte, stabiliseerida ehitised ja kaitsta neid ilmastikumõjude eest ning kindlustada ja taastada seinad ja kaunistatud pinnad. 2015. aastal lõpule viidud esimese etapi tulemusena avati 12 500 m² uut näitusepinda ja paljud hooned tehti puuetega inimestele ligipääsetavaks. Külastajate arv on kasvanud 38%, 2,47 miljonilt (2013. aastal) 3,41 miljonile (2017. aastal). Ülejäänud tööd peaksid lõpule jõudma 2018. aasta lõpuks.

www.pompeiisites.org

Kaasamise omaksvõtt koolis

Kooli ja sotsiaalse kaasatuse meetmete projekt Küprosel püüab leevendada majanduskriisi mõju haridusele, ennetades ohustatud õpilaste sotsiaalset tõrjutust. Projekti juhtlause „Me tegutseme, võtame omaks, toetame, kaasame“ on tihedalt seotud mitmesuguste toetusmeetmetega, mida rakendatakse 96 koolis kõigil haridustasemetel. Nende meetmete hulgas on programme õppimise ja loovuse toetamiseks õpilaste ja nende perede hulgas, sotsiaal-emotsionaalset toetust teabekeskustes ja psühhosotsiaalsetes tugikeskustes ning õppevahendite jaotamist koolides. Projekti eesmärk on aidata 2020. aastaks 15% Küprose õpilaskonnast ning selle eesmärgi on projekt juba peaaegu täitnud.

<http://www.studyprus.eu/drase>

Tänapäevane kontserdisaal äratab tähelepanu

Suur Merevaigu kontserdisaal avati Liepājas 2015. aasta lõpus. Tänapäeval ringhoonel on läbipaistev merevaiguvärvi fassaad, sest merevaik on Lätis tähtis loodusvara. Multifunktsionaalses kontserdisaalis on silmapaistvalt hea akustika. Suur Merevaik on piirkonna ürituste ja kultuurikeskus ning seal tegutseb kohalik sümfooniaorkester ja muusikakool. Kokku 57 töötajaga kontserdimaja on tõmmanud ligi hulga uusi kliente, mis on andnud hoogu kohalikule ettevõtlusele. Hoone on võitnud mitmeid rahvusvahelisi ja riiklikke auhindu.

<http://lielaisdzintars.lv>

Uus diagnostikakeskus vähihaigetele Vilniuses

Vähktõbi on Leedus suurim surmapõhjus, mis on muuhulgas tingitud hilinevad või ekslikust diagnoosist ja ravist. Mitte-nakkushaigustega seotud haigestumuse ja suremuse vähendamise tegevuskava (2007–2013) raames investeeris Leedu ELI vahendeid onkoloogiaasutuste taristute ja teenuste kvaliteedi parandamiseks. Vilniuse Ülikooli haiglasse Santaros Klinikos ehitati uus positronemissioontomograafia keskus. Selle täiustatud funktsionaalse kuvamistehnoloogia ühendamine kompuutertomograafiaga on parandanud vähktõve varast diagnoosimist ning nüüd saab ka ravi tõhusust lihtsamini ja kiiremini kindlaks teha, mis aitab vähendada kõrvalmõjusid patsientidele.

<http://bit.ly/2HN5Uz1>

Koodikirjutamiskool on hüppelaud töökohtadele

Luksemburgis rõõmustatakse tugeva majanduskasvu üle, kuid samas valitseb IT-talentide puudus. Programmeerimise ja tarkvara arendamise kursusi korraldavad kohalik ettevõtte leidis koostöös riikliku tööhõiveametiga võimaluse töötajaid koolitada. 2017. aasta lõpuks oli projekti raames koolitust saanud 83 õpilast ja neist 80% leidsid poole aasta jooksul tööd IT-arenduse alal. Edule aitasid kaasa mitmed tegurid, sealhulgas potentsiaalsete tööandjate tugev kaasatus. Programmi lõpetanud on kiitnud, et see programm andis neile enesekindlust juurde ja parandas nende tööväljavaateid sellel kiiresti muutuval alal.

www.numericall.com

Linnauuendus Budapesti linnaosas

Magdolna kvartal oli kunagi Budapesti Józsefvárose linnaosa hüljatumaid kante, kus olid valdavalt lagununud hooned, sotsiaalselt ebasoodsas olukorras elanikkond ja kõrge töötuse tase. 2005. aastal alustati pikaajalise lõimitud strateegia alusel selle piirkonna elavdamist. Programmi raames investeeriti elamumajandusse ja avaliku ruumi korrastamisse ning samuti igakülgsetesse kogukonna, kuritegevuse ennetamise ja tööhõive teenustesse. Sellega loodi kohapeal uusi töökohti ja näidati kogukonna osalemise tähtsust kestliku linnauuenduse ja kaasamise tagamisel.

<http://bit.ly/2IB1uwf>

Praktiline lähenemine teadusele ja tehnoloogiale

Us tiptasemel külastuskeskus toob teaduse ja tehnoloogia Malta inimestele lähemale. Selle eesmärk on innustada rohkem õpilasi valima teadlaskarjääri ja aitama riigil teadmuspõhises majanduses konkureerida. Explora hoone restaureeriti põhjalikult ja endistele varemetele Bighi poolsaarel Valletta lähedal anti uus elu. Seal saavad õpilased, õpetajad ja teised külastajad mitteametlikus asjalikus õhkkonnas teaduse kohta mõnuga teadmisi omandada. Keskus korraldab ka teadusalaseid õpikodasid, näitusi ja populariseerimisüritusi.

<http://explora.org.mt/>

3D-printerid hoonete projekteerimiseks

Teadusinstituut teeb koostööd mitmete ettevõtjatega aruka tehnoloogia alal ehitustööstuse jaoks. Nad töötavad välja eriti suuri 3D-printereid, et luua digitaalseid ehitustooteid, nagu põrandakatteid, betoonivorme ja fassaadikatteid. Projekti eesmärk on viia projekteerimine massidesse, automatiseerides tootmisprotsessi alates projekteerimisest kuni paigaldamiseni. Amsterdams moodas kanaliäärses hoones asuvad tootmisruumid on kõigile avatud. See tehnoloogia ei tekita jäätmeid, vähendab CO₂ heidet ja kasutab biomaterjale, nagu taimedest valmistatud plasti.

<http://aactual.com/>

Viinis voolab teadmisi jõe uuringutest

Loodusvarade ja Bioteaduste Ülikool Viinis koordineerib Doonau jõe uurimis- ja haldamisprojekti DREAM. Selle töö juures on põhiline uus uurimiskeskus suure kanaliga, mis võimaldab teha simulatsioonikatseid Doonau ja teiste suurte jõgede kohta. Keskuses on kõrgtehnoloogilisi instrumente voolu kiiruse ja liikumise uurimiseks. Kanal on torustiku kaudu ühendatud veel kahe keskuses asuva laboriga, mis võimaldab mahukate projektide korral teha valdkondadevahelisi teadusuuringuid. Uuritavate teemade hulka kuulub näiteks hüdroenergia salvestamine, navigatsioonitingimused, jõe põhja stabiliseerimine ja setete liikumine. Tulemustest kogutud teadmised aitavad edaspidi jõgesid hallata, keskkonda kaitsta ja annavad panuse Doonau piirkonna edasise jõukuse heaks.

<http://bit.ly/2FVyRbi>

Kindlalt teel üleeuroopalise raudteevõrgu tugevdamise poole

ELi vahendeid kasutatakse E30 raudtee 15 km pikkuse lõigu renoveerimiseks Poola linnade Krakówi ja Rzeszówi vahel. Sellega jõuavad lõpule renoveerimistööd 139 km pikkusel raudteel, mis ühendab Poola lõunaosa mitmeid tähtsamaid linnu teiste sihtkohtadega Ida- ja Kesk-Euroopas. Nüüd liiguvad rongid palju kiiremini ja ohutumalt ning reisijad said mugavad uued perroonid. Renoveeritud raudteelõik aitab ergutada üleeuroopalist kaubavahetust ning muudab raudteevõrgustiku reisijatele ja kaubavedudeks kiiremaks ja meeldivamaks valikuks.

<http://www.mapadotacji.gov.pl/projekt/1276181>

Krooniliste haigustega laste elukvaliteedi ja ravivõimaluste parandamine

Kastelo on pediaatriline palliatiivravikeskus Matosinhoses Portugali põhjaosas. Seal saab ravi 30 krooniliste haigustega last. See on esimene omataoline keskus Pürenee poolsaarel. Meditsiini- ja haridustöötajate rühm pakub neile erialast, igakülgset kliinilist ja psühhosotsiaalset abi. Ravi jätkumine perekondlikus keskkonnas on lastele kasulik. Nende rõõmuks on seal mänguplats, kus nad saavad õues ka füsioteraapiat, viljapuuaed, maheköögiviljaaed ja minitalu, samas kui nende vanemad saavad puhata sealsamas asuvates eluruumides ja aias. Keskuse eelisteks on ka ressursside tõhus kasutamine ja haiglas veedetud aja lühenemine.

<http://www.nomeiodonada.pt/>

Juhtiv laseriuuringute keskus maailmas

Investeeringuline laseritehnika on prioriteet Euroopa teaduse jaoks. Juhtiva rahvusvahelise nelja keskusega teaduskompleksi rajamine võimaldab teha murrangu- lisi katseid fundamentaalfüüsika, uue tuumafüüsika ja astrofüüsika ning samuti materjali- ja bioteaduse alal. Üleeuroopalise labori teadlased töötavad välja ka uusi meetodeid tuumamaterjalide ja radioaktiivsete jäätmete käsitlemiseks. Keskus on avatud akadeemiliste ja era- sektori teadusringkondade spetsialistidele ning samuti äri- ringkondadele.

<http://www.eli-np.ro/>

Esmaklassiline teaduslinnak

Ljubljana Ülikooli ehitati esmaklassiline õppe- ja uurimiskeskus, kus asub keemia ja keemiatehnoloogia teaduskond, arvuti- ja infotea- duste teaduskond ning klaassillaga ühendatud ühisruumid. Need asuvad ühises linnakus koos teiste loodusteaduste teaduskondadega ja see soodustab koostööd teadustegevuses ja õppetöös. Uus keskus tõi kaasa märkimisväärselt suurema arvu õppetöö, teadustegevuse ja haldu- sega seotud töökohti ning samuti suurendas üliõpilaste arvu. See on loonud uusi äripartnerlusi, patente ja kõrvalettevõtteid ning mõjutanud soodsalt Sloveenia teaduslikku konkurentsivõimet.

<http://bit.ly/2FTMPu5>

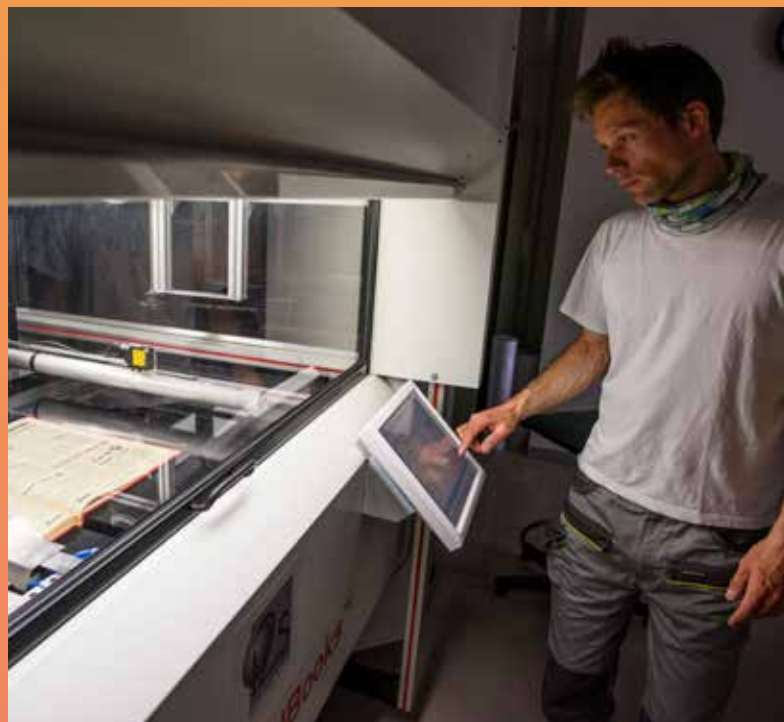

Riiklik raamatukogu ja arhiivid muutuvad digitaalseks

See projekt võimaldas Slovaki riikliku raamatukogu ja arhiivide dokumente massiliselt digiteerida. Selleks rajati kaks uut tiptasemel keskust: üks trükitud kultuuripärandiga seotud materjalide digiteerimiseks ning teine dokumentide konserveerimiseks ja restaureerimiseks. Kolme aasta jooksul digiteeriti kokku üle 2,5 miljoni kultuuripärandisse kuuluva eseme, millega tegeles 200 töötajat ning selleks loodi 93 uut kestlikku töökohta. See ainulaadne projekt avas raamatukogu ja arhiivide jaoks ukse digitaalsesse ajastusse, muutes need dokumendid laiemalt üldsusele kättesaadavaks ja tagades samal ajal nende säilimise tulevastele põlvkondadele.

<http://dikda.snk.sk>

Kuus linna ühendavad jõud, et saada arukamaks ja avatumaks

Soome kuus suurimat linna rakendavad koostööprojekte, mis võtavad käsile nende ühiseid linnaprobleeme. Kuue linna strateegia 6Aika võimaldab linnadel teha katseid suuremas mastaabis kui nad üksi saaksid. Nad loovad ühise avaandmete süsteemi, avavad innovatsiooniplatvorme ja ühiseid teenuseid, et linnavalitsused ja ettevõtjad saaksid paremini suuremale arvule kodanikele toetust pakkuda. Linnad katsetavad ka robotbusse ja ringmajanduse keskuseid. Kuna nendes linnades elab ligikaudu 30% Soome elanikkonnast, on nende ühistel arendusprojektidel ka riiklik mõju.

<https://6aika.fi/>

Metsatööstuse kestlik ja uuenduslik tulevik

A ruka kliimauuenduse (Climate Smart Innovation) projekt aitab Rootsi keskosas metsatööstust arendada. Projektiga luuakse pikaajaline piirkondlik platvorm VKEde uuendustegevuse ja kestliku arenguga seotud suutlikkuse suurendamiseks. See täiendab ettevõtjate ja teiste selle valdkonnaga tegelevate sidusrühmade kliimakaitse, bio- ja ringmajandusega seotud teadmisi ja oskusi. Julgustatakse tihedamat suhtlemist teadlaste, üliõpilaste ja rahvusvaheliste partneritega ning projekti õpikodades osaleb ka avaliku sektori ja kodanikuühiskonna esindajaid. See platvorm aitab suurendada piirkondliku uuendustegevuse tõhusust ja kasumlikkust, aidates samal ajal ettevõtjatel minna üle vähese CO₂-heittega majandusele.

<http://paperprovince.com/>

Londoni roheline fond võtab keskkonna sihikule

Londoni roheline fond (London Green Fund) loodi peamiseks rahastamisvahendiks, mis peaks aitama Londonil täita CO₂ ja prügilate vähendamise eesmärgi. Roheliste taristuprojektide mahu ja tempo suurendamiseks kasutati ELi vahendeid ja teisi avalikke rahastamisallikaid, et erainvesteeringuid ligi tõmmata. 2015. aasta lõpuks oli tehtud investeeringuid 18 projekti, mis peaksid eeldatavasti aitama aastas säästa 218 084 tonni CO₂, 330 980 tonni prügilatesse ladestatavaid jäätmeid ja ligikaudu 34 700 000 kWh energiat.

<http://bit.ly/2GK21eT>

Interreg

Koostöö piiriülese kuritegevusega võitlemiseks

Kahjuks ei peata piirid kuritegevust. Maasi-Reini piirkond Belgia, Saksamaa ja Madalmaade vahel asutas piiriülese kuritegevusega võitlemiseks kuritegevuse seirekeskuse, mis tegeleb esmajoonel uimastitega seotud probleemidega. Projekt EMROD kogus kokku kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemisega tegelevaid eksperte, muuhulgas politseist, õigussüsteemist, ennetusteenustest ja haldusasutustest. Keskus kasutab teaduslikku lähenemisviisi, kogudes tõendeid ja vahetades parimaid tavasid, et jõuda ühiste poliitikameetmeteni selliste piiriüleste probleemide alal nagu kannabis ja sissevõtmised. Samuti korraldati mahukas uuring kodanike turvatunde kohta ja loodi avalik teabekeskus.

<http://gouverneur.provincedeliege.be/emrod>

Interreg

Rahu ja konfliktide õpetunnid

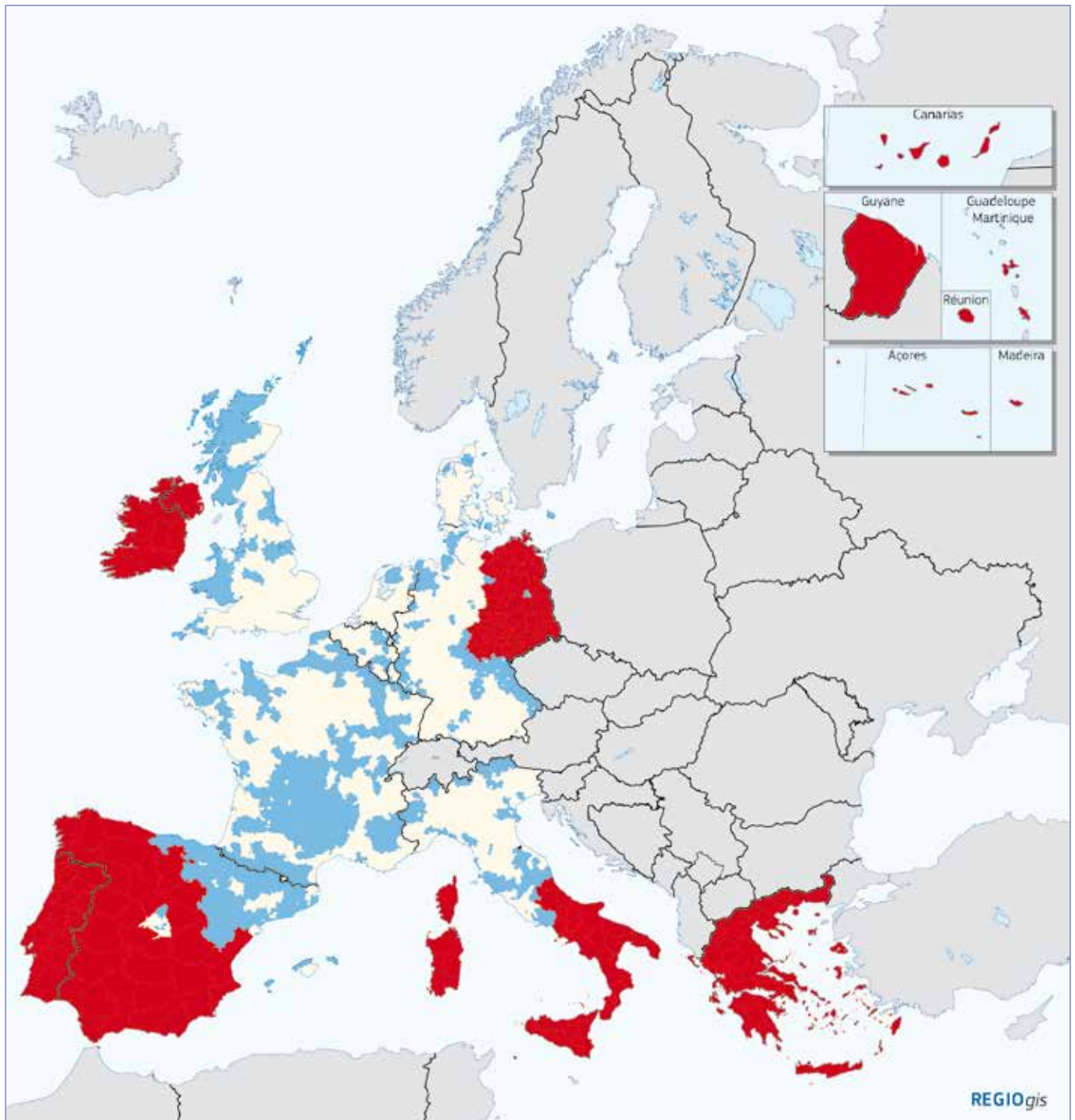
Jagatud ajaloo õpetamine lisab uusi õppekavaga seotud digitaalseid lahendusi konfliktide õppimisele Põhja-Iirimaal, Iiri Vabariigis ja mujal maailmas asuvates koolides. Keskastme õpetajad korraldavad koostöös uuenduslike haridusprogrammide arendamist ja katsetamist filmide, digitaalsete kujutiste, animatsioonide, koomiksiraamatute ja veebiülekannete abil, et võimaldada noortel ühiselt konflikte ja rahu loomist kogeda. See projekt annab õpetajatele kindlustunnet, oskusi, vahendeid ja toetust tundides konfliktide ajaloo ja olemuse käsitlemiseks. Projekt teeb koostööd ka koolidega Liibanonis, Indias, Lõuna-Aafrikas ja Sierra Leones.

arendamist ja katsetamist filmide, digitaalsete kujutiste, animatsioonide, koomiksiraamatute ja veebiülekannete abil, et võimaldada noortel ühiselt konflikte ja rahu loomist kogeda. See projekt annab õpetajatele kindlustunnet, oskusi, vahendeid ja toetust tundides konfliktide ajaloo ja olemuse käsitlemiseks. Projekt teeb koostööd ka koolidega Liibanonis, Indias, Lõuna-Aafrikas ja Sierra Leones.

<http://bit.ly/2GFCMdn>

1989–1993

■ Vähem arenenud piirkonnad (1. eesmärk): 25% elanikkonnast ja 64% vahenditest

■ Teised abikõlblikud piirkonnad

Projektidest programmideks

Pärast Kreeka liitumist 1981. aastal ning Portugali ja Hispaania liitumist 1986. aastal suurenesid piirkondlikud erinevused märkimisväärselt tolaegse Euroopa Ühenduse 12 liikmesriigi hulgas. 1988 tähistas tõeliselt ELi ühtekuuluvuspoliitika algust – märtsis otsustas Euroopa Ülemkogu oluliselt suurendada sellele poliitikavaldkonnale eraldatud osa eelarvest ja juunis võttis nõukogu vastu esimese määruse, millega loimiti struktuurifondid ühtekuuluvuspoliitika alla. Selle pöördelise reformiga võeti kasutusele peamised põhimõtted, nagu tähelepanu koondamine kõige vaesematele ja mahajäänudatele piirkondadele, mitmeaastane programmitöö, investeringute strateegiline suunitlus ning piirkondlike ja kohalike partnerite kaasamine.

STRUKTUURI- FONDIDE KOGUEELARVE

69 MILJARDIT EUROT

25 % ELi eelarvest
ja 0,3% ELi SKPst

PEAMISED TOETUST SAAVAD RIIGID

	Hispaania	14,2 miljardit eurot
	Itaalia	11,4 miljardit eurot
	Portugal	9,2 miljardit eurot
	Kreeka	8,2 miljardit eurot

SKP SUURENEMINE

+ 3%
vähem arenenud
piirkondades
(1. eesmärk)
võrreldes ELi keskmisega

TÖÖHÕIVE

+ 600 000
töökohta Kreekas,
Iirimaa, Portugalis
ja Hispaanias

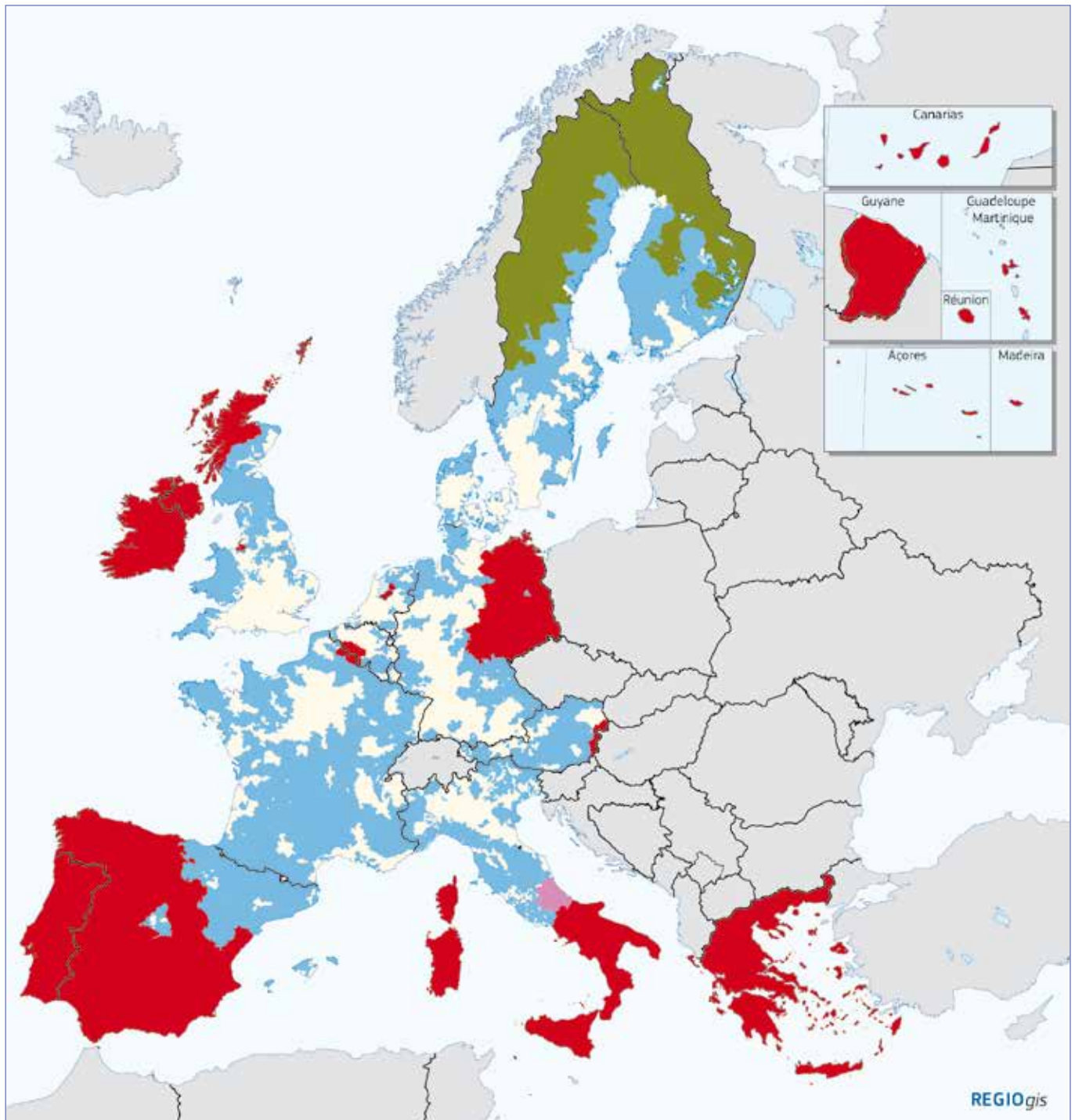
TOETUSED VKE-DELE

470 000
VKEid said toetust
2. eesmärgi piirkondades

INIMRESSURSID

917 000
inimest koolitati ELis

1994–1999

- Vähem arenenud piirkonnad: 24,6% ELi elanikkonnast ja 68 % vahenditest
- Üleminekutoetus: Abruzzi (1. jaanuar 1994 kuni 31. detsember 1996)
- Põhjapoolsed hõredalt asustatud piirkonnad
- Teised abikõlblikud piirkonnad

Edusammude kindlustamine ja pingutuste kahekordistamine

1992. aasta detsembris võttis Euroopa Ülemkogu vastu otsuse uue finantsperspektiivi kohta aastatel 1994–1999. See seisnes aastaste ressursside kahekordistumises ning vastas kolmandikule ELi eelarvest. Seda programmitöö perioodi iseloomustas ka ELi laienemine, kui 1. jaanuaril 1995 liitusid Austria, Soome ja Rootsi (Soomes ja Rootsis oli tohtu territoorium ja väga väike rahvastikutihedus), ning suurem ELi toetus uutele Saksamaa liidumaadele ja selle positiivne mõju neile.

STRUKTUURI- JA ÜHTEKUULUVUS-FONDIDE KOGUEELARVE

168 MILJARDIT EUROOT

PEAMISED TOETUST SAAVAD RIIGID

	Hispaania	42,4 miljardit eurot
	Saksamaa	21,8 miljardit eurot
	Itaalia	21,7 miljardit eurot
	Portugal	18,2 miljardit eurot
	Kreeka	17,7 miljardit eurot
	Prantsusmaa	14,9 miljardit eurot

1/3 ELi eelarvest ja 0,4% ELi SKPst

SKP SUURENEMINE

Portugal	+ 4,7 %
Uued Saksamaa liidumaad	+ 3,9 %
Iirimaa	+ 2,8 %
Kreeka	+ 2,2 %
Hispaania	+ 1,4 %
Põhja-Iirimaa	+ 1,3 %

TÖÖHÕIVE

+700 000 töökohta ELis

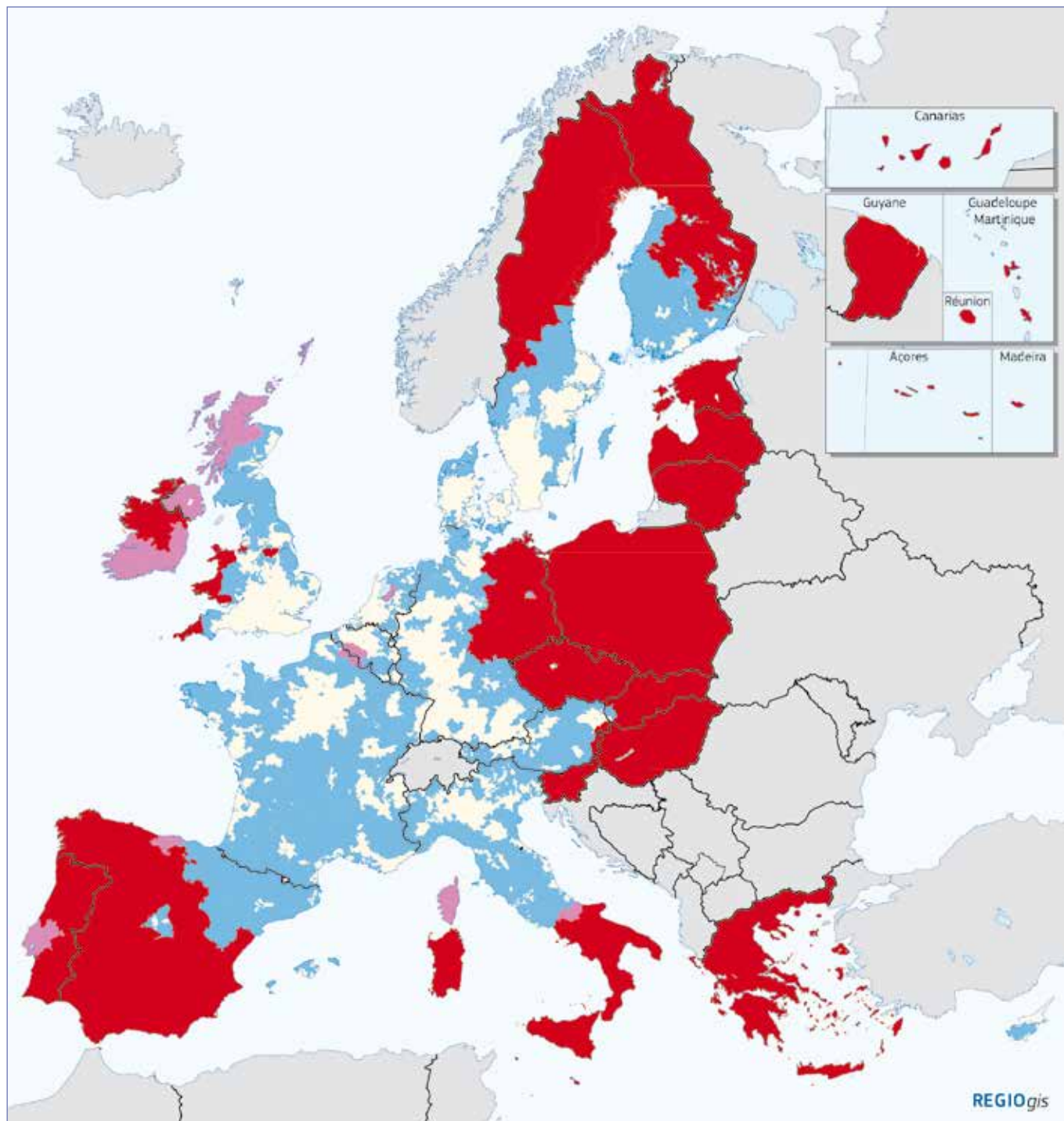
TARISTUD

35 948 km teede ja kiirteede ehitamine või renoveerimine

TOETUSED VKE-DELE

Toetus **800 000 VKE-le**

2000–2006

- Vähem arenenud piirkonnad (1. eesmärk): 37% elanikkonnast ja 71,6% vahenditest
- Üleminekutoetus (järgjärguline kaotamine)
- Teised abikõlblikud piirkonnad

Laienemise edu tagamine

1999. aasta märtsis otsustas Euroopa Ülemkogu eraldada ELi ühtekuuluvuspoliitika tarbeks aastatel 2000–2006 tolleaegsetele 15 liikmesriigile 213 miljardit eurot ja aastatel 2004–2006 uutele liikmesriikidele täiendavalt 22 miljardit eurot. Kümne uue liikmesriigi liitumine ELiga 1. mail 2004 oli aastate 2000–2006 põhisündmus. See ajalooline laienemine suurendas ELi rahvastikku 20%, kuid SKPd ainult 5%. Laienemine tõi kaasa suuremad lõhed sissetulekutes ja tööhõives. Peaaegu kõik uued liikmesriigid olid täiesti abikõlblikud ELi ühtekuuluvuspoliitika alusel kõrgeimal tasemel toetuse saamiseks.

STRUKTUURI- JA ÜHTEKUULU- VUS- FONDIDE KOGUEELARVE

213 MILJARDITEUROT

EL 15 JAOKS AASTATEL 2000–2006

+

21,7 MILJARDIT EUROT

KÜMNES UUES LIIKMESRIIGIS AASTATEL 2004–2006

TÖÖHÕIVE SUURENEMINE

+ 570 000

töökohta vähem arenenud piirkondades (1. eesmärk)

sh **160 000** uutes liikmesriikides

+ 730 000

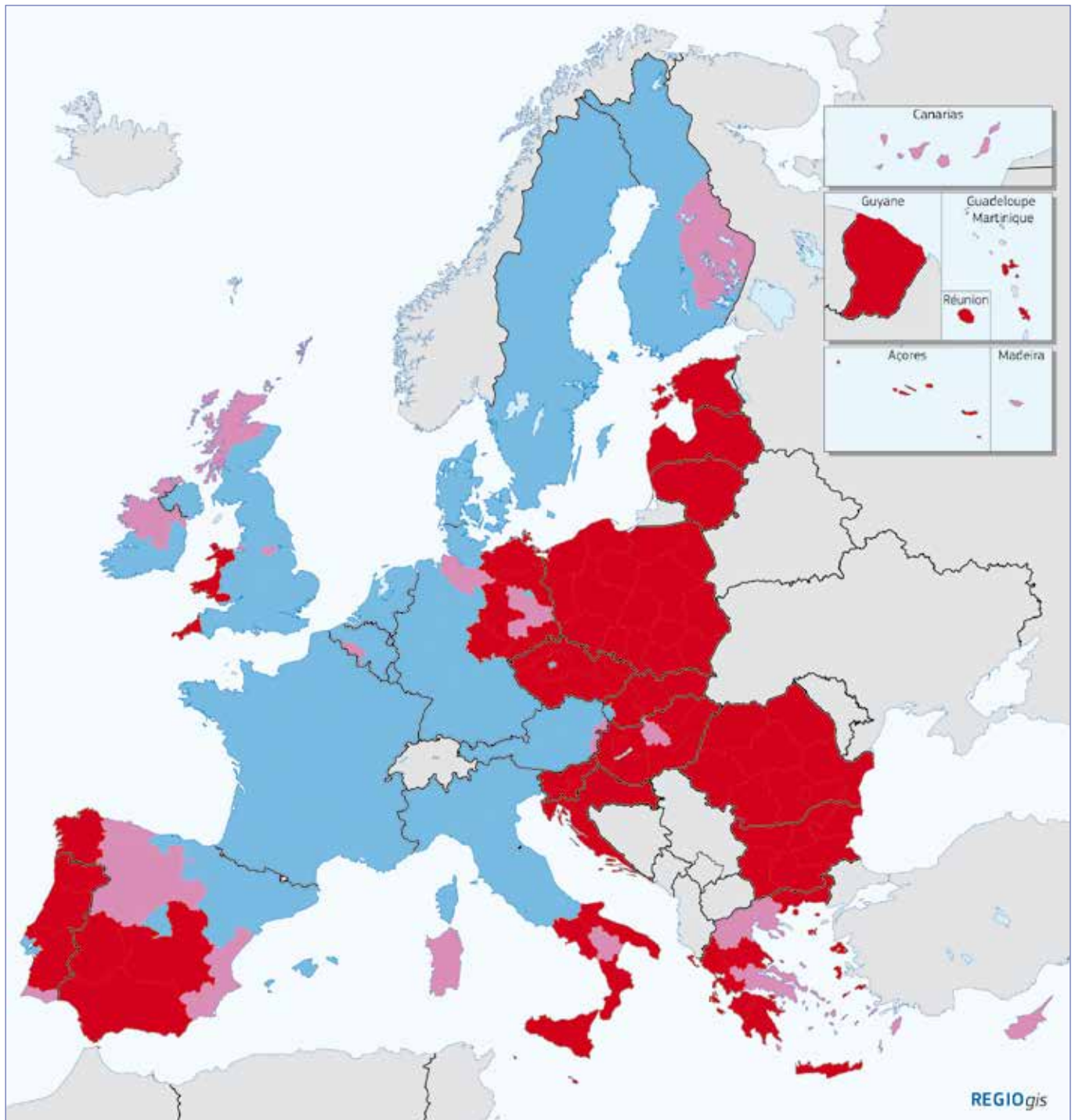
töökohta teistes abikõlblikes piirkondades (2. eesmärk)

1/3 ELi eelarvest
ja 0,4% ELi SKPst

PEAMISED TOETUST SAAVAD RIIGID

	Hispaania	56,3 miljardit eurot
	Saksamaa	29,8 miljardit eurot
	Itaalia	29,6 miljardit eurot
	Kreeka	24,9 miljardit eurot
	Portugal	22,8 miljardit eurot
	Ühendkuningriik	16,6 miljardit eurot
	Prantsusmaa	15,7 miljardit eurot

2007–2013

- Vähem arenenud piirkonnad: 35% elanikkonnast ja 81,5% vahenditest
- Üleminekutoetus (järgjärguline kaotamine)
- Teised abikõlblikud piirkonnad

Tähelepanu keskmes on majanduskasv ja tööhõive

Lisaks laienemisele Bulgaariasse, Rumeeniasse ja Horvaatiasse iseloomustas aastatel 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitikat kolm peamist ja täiendavat elementi: kõigi piirkondade kaasamine, enneolematu keskendumine kõige vaesematele liikmesriikidele ja piirkondadele (81,5% kogueelarvest) ning prioriteetide nihkumine majanduskasvu ja töökohtade loomise hoogustamisele (25% vahenditest oli määratud teadus- ja uuendustegevuseks). Mõnes liikmesriigis on ühtekuuluvuspoliitika raames rahastamine riiklike investeringute rahastamise põhiallikas (mõnes riigis kuni 57%).

EL on märkimisväärselt suurendanud finantsinstrumentide rahastamist – 2007.–2013. aastal eraldati 11,5 miljardit eurot (2000.–2006. aastal 1 miljard eurot). Finantsinstrumentidel oli väga tähtis roll VKEdele rahastuse pakkumisel majanduskriisiga kaasnenud laenuturu kriisi ajal.

STRUKTUURI- JA ÜHTEKUULUVUS-FONDIDE KOGUEELARVE

347 MILJARDIT EUROT

35,7% ELi eelarvest
ja 0,38% ELi SKPst

PEAMISED TOETUST SAAVAD RIIGID

	Poola	67,3 miljardit eurot
	Hispaania	35,2 miljardit eurot
	Itaalia	28,8 miljardit eurot
	Tšehhi Vabariik	26,7 miljardit eurot
	Saksamaa	26,3 miljardit eurot
	Ungari	25,3 miljardit eurot
	Portugal	21,5 miljardit eurot
	Kreeka	20,4 miljardit eurot

ÜHISED VÄLJAKUTSED

Piiriülesed programmid andsid tulemuseks üle **6800 projekti**

TÖÖHÕIVE

1 miljonit uut töökohta

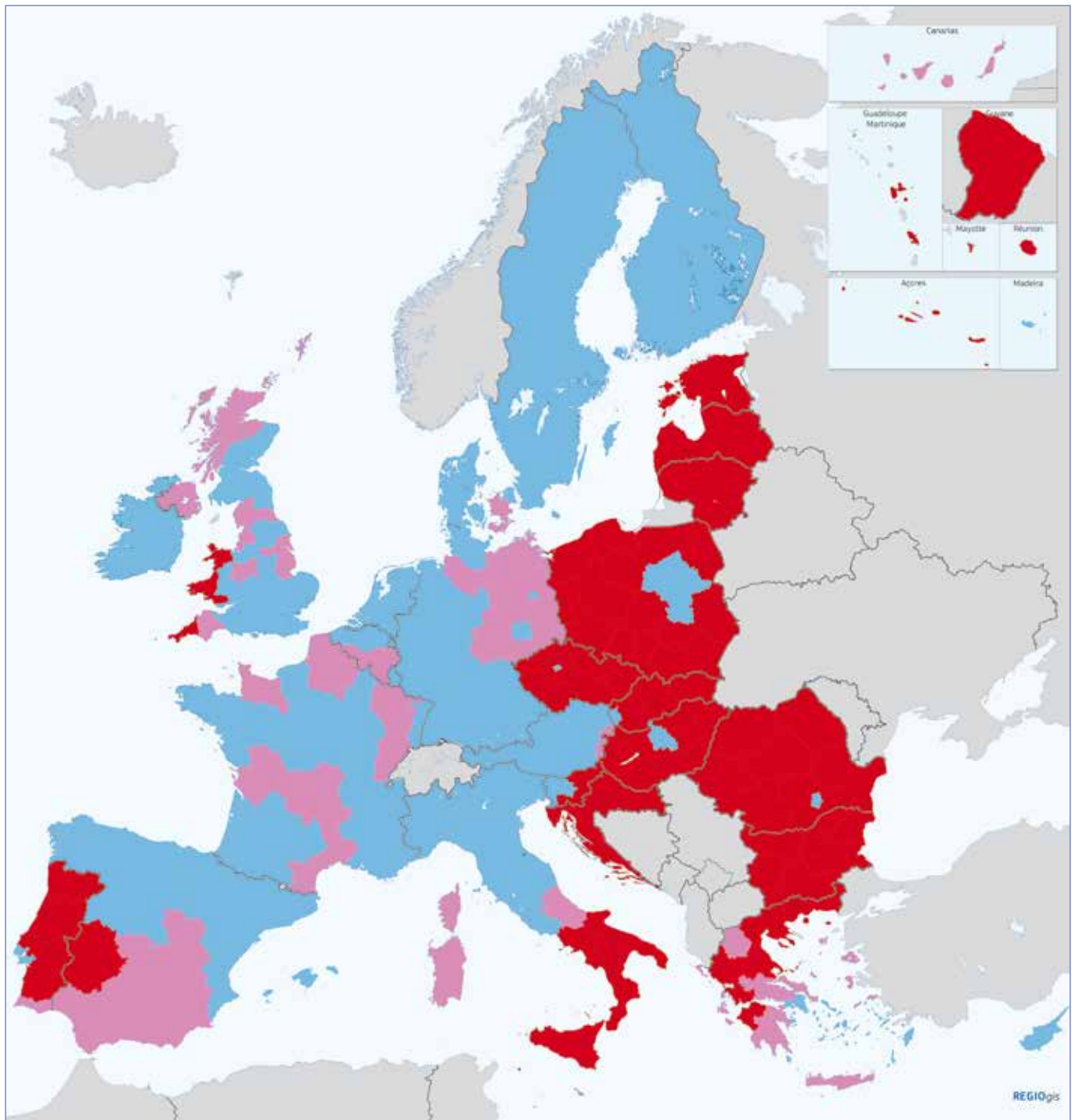
TARISTUD

6 miljonit inimest ühendati uute või parandatud puhta joogivee allikatega

TOETUSED VKE-DELE

400 000 VKEd said otseinvesteeringute abi
121 400 idufirmat said rahalist toetust

2014–2020

- Vähem arenenud piirkonnad: 25 % elanikkonnast ja 51 % vahenditest
- Üleminekutoetus (järgjärguline kaotamine)
- Teised abikõlblikud piirkonnad

Uuendustegevus ja arukad spetsialiseerumisalad

Tähelepanu keskmes on neli prioriteetset suure kasvupotentsiaaliga valdkonda: teadus- ja uuendustegevus, VKEd, info- ja sidetehnoloogia ning vähese CO₂-heitega majandus. Reformitud poliitika alustalaks sai veendumus, et iga piirkond saab saada maksimaalse osa ELi vahenditest pärast oma peamiste tugevate külgede ehk nn arukate spetsialiseerumisalade kindlaksmääramist. See võimaldab piirkondadel suunata tootlikud investeeringud oma valitud sektoritesse, kasutades maksimaalselt nende kasvupotentsiaali. Mõõdetavate tulemuste määratlemiseks on vaja selgeid ja mõõdetavaid eesmärke.

STRUKTUURI- JA ÜHTEKUULUVUS-FONDIDE KOGUEELARVE

351 MILJARDIT EUROT

34,3 % ELi eelarvest

PEAMISED TOETUST SAAVAD RIIGID

	Poola	77,5 miljardit eurot
	Itaalia	32,8 miljardit eurot
	Hispaania	28,5 miljardit eurot
	Rumeenia	22,9 miljardit eurot
	Tšehhi Vabariik	21,9 miljardit eurot
	Ungari	21,9 miljardit eurot
	Portugal	21,4 miljardit eurot

DIGIVALDKOND*

14,5 miljonit majapidamist said juurdepääsu lairibaühendusele

TÖÖHÕIVE*

Üle **7,4 miljoni** töötu said abi ja **8,9 miljonit** inimest omandasid uue kvalifikatsiooni

TARISTUD*

Veel **17 miljonit** inimest said ühenduse roovepuhastitega ja **3,3 miljonit** arukate võrkudega

TOETUSED VKE-DELE*

Toetused **1,1 miljonile VKE-le**

* Oodatavad tulemused

ANDMEPUNKT 5 – AVATUD ANDMEPLATVORM

KAS TEIL ON TEEMA, MILLE ÜLE VÕIKS TULEVIKUS PANORAMA ANDMEPUNKTIS ARUTLEDA?
KAS SOOVITE, ET PANEKSIME ESIFI AVATUD ANDMEPLATVORMILE KONKREETSE ANDMEKOGUMI?
KUI JAH, SIIS PALUN SAATKE E-KIRI: REGIO-EVAL@EC.EUROPA.EU

Investeeringimine ettevõtetesse – põhiprioriteet ELi majanduskasvu taastamiseks

Programmitöö perioodil 2014–2020 annab Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) ELi elarvest toetusi 69 miljardi euro suuruses summas, et hoogustada Euroopa ettevõtetes uuendustegevust ja suurendada tootlikkust. Seetõttu on ERF suurim ELi vahendite allikas VKEde konkurentsivõime suurendamiseks. Olemasolevad rahalised ja mitterahalised toetused on suunatud ligikaudu 1,1 miljonile ettevõttele, mis moodustab peaaegu 5% kõigist Euroopa ettevõtetest. See protsent võib tunduda väike, aga ERFi toetuste kontsentreeritud suunamine ELi prioriteetidele rõhutab aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu edendamise tähtsust.

Miks seda toetust antakse?

ERFi toetused ettevõtetele on suunatud neljale peamisele **temaatilisele eesmärgile**: suurendada VKEde konkurentsivõimet, hoogustada ettevõtete uuendustegevust, parandada IKT-vahendite kasutamist ja toetada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele. Selle tulemusel antakse avaliku sektori toetust (pidades kinni kehtestatud riigiabi eeskirjadest) kasvavatele idufirmadele, kes arendavad uusi uuenduslikke tooteid ja teenuseid, edendavad e-kaubandust ja tagavad energiatõhusust.

Tabelis 1 on näidatud eesmärgid, kui suurt arvu ettevõtteid kogu Euroopas riiklike, piirkondlike ja piiriüleste koostööprogrammide kaudu eeldatavasti toetatakse. See aitab mõista järgmisi põhiküsimusi.

TABEL 1: ERF-I PÕHIEESMÄRGID ETTEVÕTLUSE ALAL 2014.–2020. AASTA PROGRAMMITÖÖ PERIOODIL (TEMAATILISTE EESMÄRKIDE (TE) LÕIKES)

Temaatilised eesmärgid	ETTEVÕTTED: kõik	ETTEVÕTTED: toetusi saanud	ETTEVÕTTED: muid kui toetusi saanud	ETTEVÕTTED: nõustatud
TE 3: VKEde konkurentsivõime	795 888	233 823	178 563	371 755
TE 1: teadusuuringud ja innovatsioon	130 285	61 401	8 625	42 006
TE 2: info- ja sidetehnoloogia	78 045	54 521	5 776	14 301
TE 4: vähese CO ₂ -heitega majandus	56 789	17 712	5 006	5 743
Teised teemad	36 060	3 043	4 081	17 638
Eesmärgid kokku	1 097 067	370 500	202 051	451 443

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide allikas: avatud andmeplatvorm

Mis liiki toetust millistele ettevõtetele pakutakse?

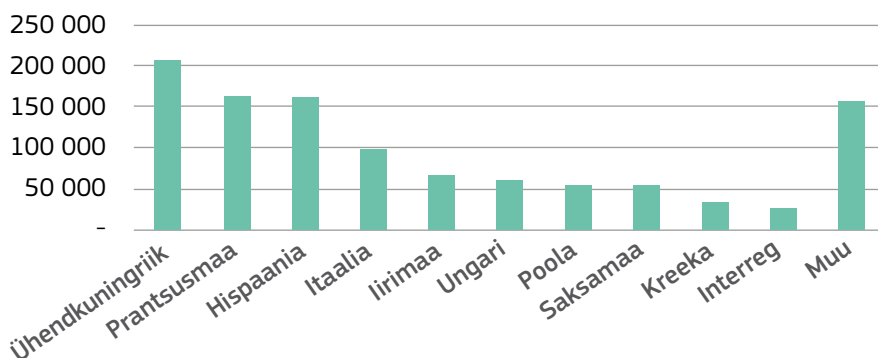
ERFi programmide (2014–2020) eesmärkide analüüs näitab valdavalt keskendumist **temaatilisele eesmärgile nr 3**, millega püütakse suurendada konkurentsivõimet **VKEde sektoris**, võttes sihikule kokku ligikaudu 800 000 ettevõtet. Erinevaid näitajaid kasutades võime näha, et peamised toetusliigid on **finantsinstrumendid, toetused ja ärinõustamine**. Viimane kujutab eriti tähtsat toetusmehhanismi ettevõtete sisemiste arenguvajaduste täitmiseks koos rahastamise juurdepääsu loomisega erinevate toetusprogrammide kaudu.

Kuidas toetatakse VKEsid erinevates liikmesriikides?

Avatud andmeplatvorm näitab nii liikmesriikidele eraldatud vahendite summasid kui ka toetust saanud ettevõtete arvu kokku. Alljärgnevas tabelis on kümme ELi liikmesriiki, kes saavad ERFilt suurimaid toetussummasid nelja peamise temaatilise eesmärgi alusel.

TABEL 2: KÜMME EL-I LIIKMESRIIKI, KES ON SAANUD SUURIMAL MÄÄRAL ERF-I TOETUST ETTEVÕTETELE

Ettevõtete arv

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide allikas: avatud andmeplatvorm

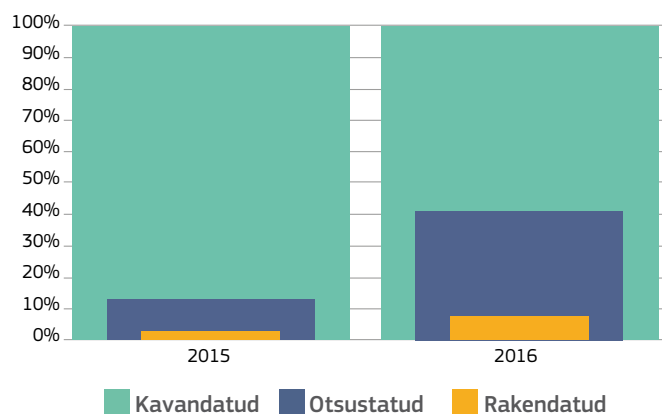
Miks on toetust saanud ettevõtete arvud liikmesriikides erinevad?

Teatavate liikmesriikide (UK, FR, ES) domineerimist toetust saanud ettevõtete arvu poolest saab selgitada mitme teguriga: 1. tugev ettevõtluskultuur; 2. tähelepanu koondamine väikeetevõtetele ja idufirmadele; 3. üldine toetuste maht ja 4. nende majanduse mastaap.

Kuidas programmid oma eesmärgi täidavad ja mis on põhi-komponendid, mis mõjutavad nende edu rakendamisel?

2016. aasta lõpuks olid heakskiidetud projektid jõudnud juba üle 455 000 ettevõtjani ja peaaegu 85 000 neist olid juba valitud projektide raames kasu saanud.

TABEL 3: EDUSAMMUD EESMÄRKIDE RAKENDAMISEL (2015–2016)

Praegu ei saa veel vastata, kas kogu perioodi lõikes eesmärgid täidetakse või ületatakse. Ettevõtlusele kümne aasta jooksul antava avaliku sektori toetuse kavandamine on keeruline, sest avaliku sektori toetuste nõudlus ettevõtjate poolt muutub koos majanduskiiklatega. Mõned programmid on juba väga nõutud ja kaaluvad oma eesmärkide suurendamist. Korrapärane aruandlus, mida jagatakse avatud andmeplatvormil, suunab mõtted edusammudele, et eesmärgid jääksid realistlikuks.

Vahendite eraldamise põhjalikumaks analüüsimiseks liikmesriikide ja temaatiliste eesmärkide lõikes võite tutvuda Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide avatud andmeplatvormiga. 2017. aasta lõpus hinnatud edusammude järgmine aruandlusvoor antakse Euroopa Komisjonile üle 2018. aasta mais ja juunis ning avaldatakse hiljem sama aasta jooksul. ■

LISATEAVE

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

Territoriaalsete eeliste kasutamine kõikjal ELis

Territoriaalsete mõjuhinnangute tähtsus on pärast Lissaboni lepingut kasvanud. ELi kõrgetasemeline strateegia „Euroopa 2020“ võttis kasutusele kolmanda mõõtme – territoriaalse ühtekuuluvuse¹, mille eesmärk on kasutada ära iga ELi territooriumi tugevaid külgi, et võimendada nende panust ELi kui terviku kestliku ja tasakaalustatud arengu heaks.

Elutingimused, tööstusstruktuurid, taristud ja geograafilised tingimused on ELi ulatuses märkimisväärselt erinevad. Ühtekuuluvuspoliitika püüab neid erinevusi leevendada ja tagada, et vaesematel piirkondadel oleks vahendeid oma piirkondlike probleemidega tegelemiseks. Hoolimata korralikest edusammudest kogu Euroopas mitmete lähenemisparameetrite osas on ELi ulatuses siiski olulist killustatust.

Territoriaalset ühtekuuluvust ei saavutata ELis ainuüksi ühtekuuluvuspoliitika alusel rahastamise kaudu, vaid see nõuab ka territoriaalsete eripäradega arvestavaid õigusakte ja algatusi. Erinevate ELi territooriumite poliitikaloojad ja spetsialistid nõuavad tungivalt territoriaalsete mõjuhinnangute kasutamist poliitikameetmete negatiivsete tagajärgede vähendamiseks ja territoriaalse potentsiaali maksimeerimiseks.

Territoriaalsed mõjuhinnangud võimaldavad pöörata suuremat tähelepanu erinevate piirkondade ja territooriumite eripäradele, aidates ELi õigusel olla rohkem suunatud ja sidudes selle tihedamalt kohapealse tegelikkusega.

ELi õigusandlike ettepanekute/algatustega seostatavad mõjud jagunevad kogu liidu ulatuses sageli väga heterogeenselt. See tähendab, et tõhusate poliitikavõimaluste loomine toob ka kaasa mõjude (kulud ja kasud) ebaühtlase geograafilise jaotumise.

Eesmärgi leidmine

ELi õigusandliku ettepaneku/algatuse territoriaalse mõõtme täpne hindamine aitab õigesti vormida suunatud poliitikavõimalusi. Samuti võib see peatada poliitika elluviimise kohtades ja piirkondades, kus poliitilisi meetmeid ei ole vaja võtta, ennetades sellega õiguslikke, nõuete järgimisega seotud või halduskulusid.

Territoriaalsed mõjuhinnangud peavad võtma arvesse erinevaid territoriaalseid tasandeid (ELi, riiklik, piirkondlik ja kohalik). Asjakohane territoriaalne üksus võib erinevatel juhtudel olla erinev ja peaks olema proportsionaalselt kooskõlas kõnealuse teemaga. Selle võiks kindlaks määrata liikmesriigi tasandil või seoses geograafiliste omadustega (nt rannikupiirkonnad, saared, mägi- ja piirkonnad või tihedalt asustatud alad). Teistel juhtudel võib olla vajalik teha kindlaks halduspiirkonnad, mida mingi poliitika-meede ebaoproportsionaalselt mõjutab. Selge on see, et kui konkreetsetel poliitikal ei ole eriti territoriaalset mõõdet, siis ei ole vaja territoriaalset mõju üksikasjalikult hinnata.

Kõigil nendel põhjustel on alates 2015. aastast aina enam püütud meetodikaid täiustada ja andmete kättesaadavust parandada. Praegune prioriteet on näidata teistele peadirektoratidele regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi tehtud territoriaalse mõõtme analüüsi ja ettevaatavat tegevust territoriaalsete mõjude hindamiseks (eriti linnapiirkondades² ja³, piiriülestes ja äärepoolseimates piirkondades⁴).

1) <https://bit.ly/2FhL8KM>

2 ja 3) <https://bit.ly/2FhL09u>

4) <http://europa.eu/qR96Nk>

Territoriaalse mõjuhindangu analüüs piirkondlike ekspertidega tööriista ESPON Quick Scan abil.

Regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat aitab teistel peadirektoraatidel hinnata nende poliitiliste eelnõude territoriaalseid mõjusid. Näiteks on viimasel ajal kaasatud kogu ELi piirkondade ja linnade eksperte järgmiste territoriaalsete mõjude hindamiseks: a) laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmeid sadamates käsitleva direktiivi läbivaatamine (liikuvuse ja transpordi peadirektoraat); b) minimaalsete kvaliteedinõuete väljatöötamine korduskasutatavale veele ELis (keskkonna peadirektoraat); c) keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maanteesõidukite direktiivi läbivaatamine (liikuvuse ja transpordi peadirektoraat). Lisaks pakub regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat koolitust territoriaalsete mõjuhindangute kohta ning aitab aktiivselt kaasa territoriaalsete mõjuhindangute koostamiseks andmete ja meetodika kättesaadavuse parandamiseks. Konkreetselt on aidatud arendada veebitööriistu, mis võimaldavad kättesaadavaid territoriaalseid andmeid visualiseerida ja neile ligi pääseda. Näiteks võimaldab linnateemaline andmeportaal⁵ juurdepääsu teabele Euroopa linnade ja neid ümbritsevate piirkondade kohta ning „Territorial Dashboard“⁶ (Territoriaalne näidikupaneel) on interaktiivne liides erineval territoriaalsel tasandil teabepäringute tegemiseks ja teabe võrdlemiseks (riik, piirkond või allpiirkond).

5) <http://urban.jrc.ec.europa.eu>

6) <http://urban.jrc.ec.europa.eu/t-board/index.html>

Koostöös

Regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat teeb territoriaalsete mõjuhindangute alal tihedat koostööd Euroopa Regioonide Komiteega ning arvukate linnade ja piirkondade ühingutega, nagu Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu, Eurocities, mereliste äärealade konverents ja paljud teised.

Spetsialisti tööriistad

Mõju territooriumitele saab hinnata kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete meetoditega, nagu RHOMOLO⁷ – Euroopa Komisjoni mudel, millega saab katsetada ELi poliitikameetmete sektori-, piirkonna- ja ajaspetsiifilist mõju ning aidata poliitikaloojaid investeeringute, reformide ja majanduse struktuurimuutuste hindamisel. Modelleerimisplatvorm LUISA⁸ annab korrapäraselt uuendatavaid territoriaalsete võrdlusstenaariumite prognoose (kooskõlas Eurostati ning majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi pikaajaliste prognoosidega), mis jälgendavad kehtestatud Euroopa poliitikameetmete kestlikkuse ja territoriaalse ühtekuuluvusega seotud mõjusid territoriaalses mastaabis. See võib toetada ka konkreetsete kohandatud poliitikameetmete territoriaalse mõju kvantitatiivset hindamist erinevate näitajate lõikes ja selle tulemusi saab summeerida igal territoriaalsel tasandil. Vahend ESPON Quick Scan⁹ on kiiresti rakendatav ja kulutõhus meetodika linnade ja piirkondade sidusrühmade kaasamiseks.

Territoriaalsete mõjuhindangute heakskiidetud meetodikaid rakendatakse nüüd parema õigusloome¹⁰ tegevuskavas. See on ELi poliitika ja õigusaktide läbipaistva kujundamise ja hindamise raamistik, mis võtab arvesse kodanike ja sidusrühmade tõendeid ja seisukohti ning tugineb nendele.

Territoriaalsed mõjuhindangud saavad aidata ELil taastada sidemeid oma kodanikega. Me peame kaaluma ELi õigusaktide tagajärgi kõigile Euroopa piirkondadele ning linnades, maa- ja piirkondades, ääre- ja poolseimades piirkondades, piiriülestel aladel, mäestikes, saartel ja mujal valitsevaid erinevaid olukordi.

VÕTKE MEIEGA ÜHENDUST

REGIO-URBAN-TERRITORIAL@ec.europa.eu

7) <http://rhomolo.jrc.ec.europa.eu/>

8) <https://ec.europa.eu/jrc/en/luisa/>

9) <https://www.espon.eu/tools-maps/espon-tia-tool>

10) <http://europa.eu/lqc96cf>

EMP ja Norra toetustega aidatakse ELi ühtekuuluvuspoliitikal muuta Euroopat tugevamaks

EMP ja Norra toetused on Islandi, Liechtensteini ja Norra rahaline panus Euroopa solidaarsuse ja ühtekuuluvuse heaks. Programmiperioodil 2014–2021 on projektidele eraldatud 2,8 miljardit eurot, millega tugevdatakse ELi investeeringuid Kesk- ja Lõuna-Euroopas.

Island, Liechtenstein ja Norra teevad tihedat koostööd ELiga ja on Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu raames ühtse turu liikmed. See hõlmab ühist eesmärki vähendada sotsiaalset ja majanduslikku ebavõrdsust EMPs.

Riigid toetavad seda EMP ja Norra toetuste kaudu. Nagu ELi Ühtekuuluvusfond, on need toetused suunatud ELi liikmesriikidele, kelle kogurahvatulu elaniku kohta on alla 90% ELi keskmisest. Nende prioriteedid kajastavad ELi eesmärke: keskonnasõbralik, konkurentsivõimeline ja kaasav Euroopa.

Kooskõlas ELi praeguse rahastamisperioodi prioriteetidega on EMP/Norra toetuste raames hiljuti loodud piirkondlikud fondid noorte tööpuudusega võitlemiseks ja piiriülese koostöö edendamiseks.

Võimalikult suure mõju tagamine

Programmiperioodi alguses esitab iga abisaajariik investeeringute prioriteedid kahepoolses vastastikuse mõistmise memorandumis doonorriikidega. Läbirääkimiste käigus konsulteeritakse Euroopa Komisjoniga, et vältida dubleerimist ja tagada, et rahastamine on suunatud sinna, kui see avaldab

suurimat mõju. Toetuste raames rakendatavad programmid peavad vastama ELi eeskirjadele, samuti inimõiguste, hea valitsemistava, säästva arengu ja soolise võrdõiguslikkusega seotud standarditele.

ELi ja EMP fondid on vastastikku täiendavad ning tavaliselt haldab neid siseriiklikul tasandil üks ja sama korraldusasutus. Fondid saavad üksteist toetada, näiteks aidates laiendada pilootprojekti või rahastades sama projekti teist tahku. Toetustest rahastatakse ka projekte, mille puhul on ELi või riiklikku rahastamist raske leida, et vältida dubleerimist. Nii ELi kui ka EMP fondid on edukalt kasutanud ka teisi avaliku ja erasektori rahastamisallikaid.

Toetuste peamine eesmärk on tugevdada Islandi, Liechtensteini ja Norra ning abisaajariikide vahelisi kahepoolseid suhteid. Nende prioriteedid vastavad Euroopa ühistele väljakutsetele, mille puhul doonorriikidel ja abisaajariikidel on olemas nii ekspertteadmised kui ka huvi koostöö vastu. Rahalised vahendid on ette nähtud riigiasutuste, eraettevõtete, vabauhenduste ja teadusasutuste vahelise kahepoolse partnerluse hõlbustamiseks ja toetamiseks kõikidel tasanditel. Igal programmiperioodil toetatakse tuhandeid projekte, sealhulgas teaduskoostööd, VKEde ühisprojekte või vastastikuseid kogemustevahetusi ja töötajate koolitamist.

Demokraatia toetamine

EMP toetuste eripära on see, et vähemalt 10% rahastamisest läheb igas abisaajariigis otse kodanikuühiskonna organisatsioonidele. Eesmärk on arendada kodanikuühiskonna sektori pikaajalist kestlikkust ja suutlikkust demokraatliku osaluse, kodanikuaktiivsuse ja inimõiguste edendamisel.

Euroopa Nõukogu, OECD ja ELi Põhiõiguste Amet on partnerid mitmetes programmides ja projektides, jagades oma teadmisi diskrimineerimise vastu võitlemise, sotsiaalse kaasatuse, majandusarengu ja hea valitsemistavaga seotud küsimustes. Paljudes abisaajariikides peetakse toetuste puhul eriti oluliseks ebasoodsas olukorras olevate elanikerühmade ja vähemuste, näiteks roma kogukonna mõjuvõimu suurendamist. ■

LISATEAVE

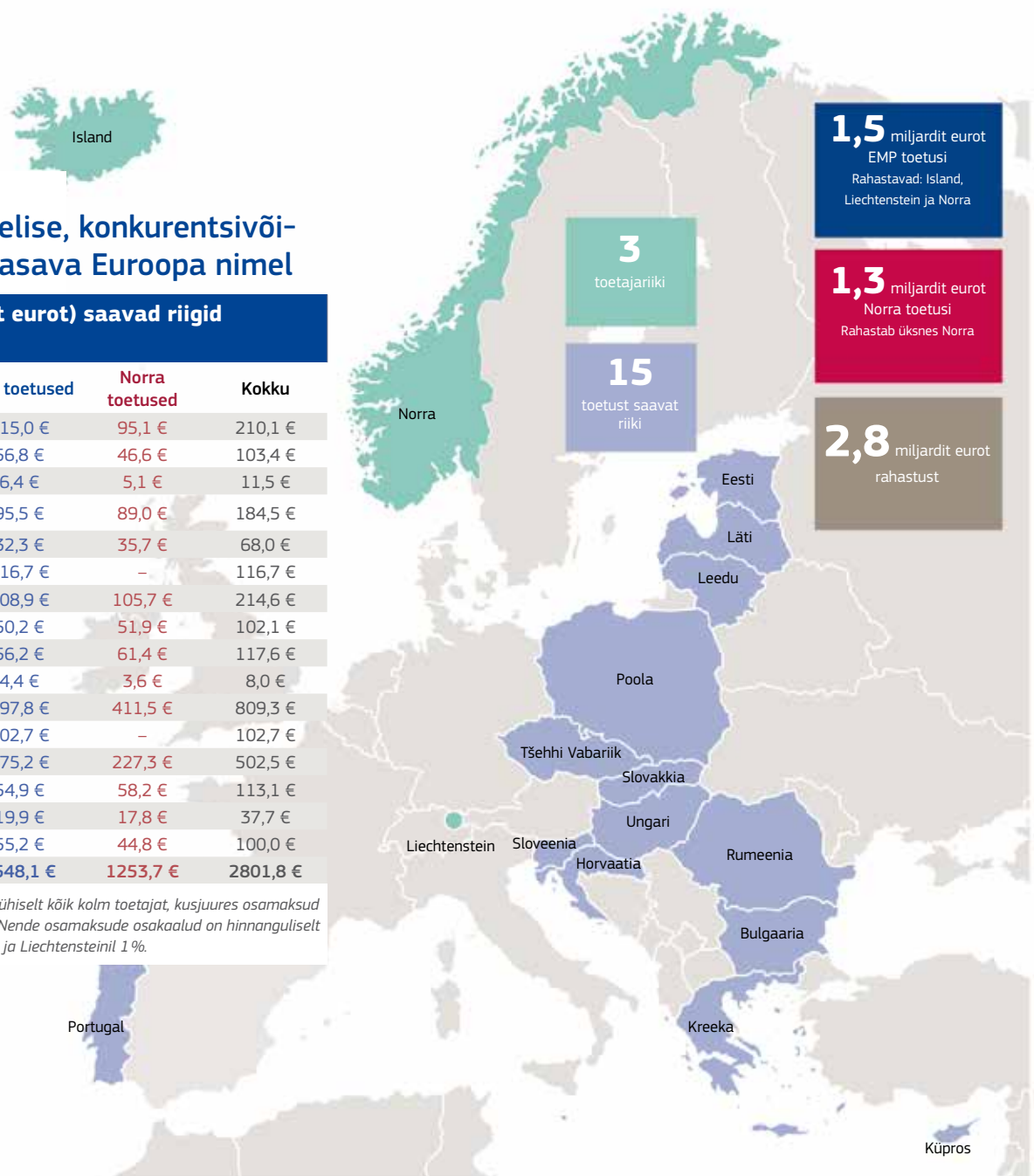
<http://www.eeagrants.com>

Koostöö roheline, konkurentsivõimelise ja kaasava Euroopa nimel

Toetust (miljonit eurot) saavad riigid (2014–2021)

Riik	EMP toetused	Norra toetused	Kokku
Bulgaaria	115,0 €	95,1 €	210,1 €
Horvaatia	56,8 €	46,6 €	103,4 €
Küpros	6,4 €	5,1 €	11,5 €
Tšehhi Vabariik	95,5 €	89,0 €	184,5 €
Eesti	32,3 €	35,7 €	68,0 €
Kreeka	116,7 €	-	116,7 €
Ungari	108,9 €	105,7 €	214,6 €
Läti	50,2 €	51,9 €	102,1 €
Leedu	56,2 €	61,4 €	117,6 €
Malta	4,4 €	3,6 €	8,0 €
Poola	397,8 €	411,5 €	809,3 €
Portugal	102,7 €	-	102,7 €
Rumeenia	275,2 €	227,3 €	502,5 €
Slovakkia	54,9 €	58,2 €	113,1 €
Sloveenia	19,9 €	17,8 €	37,7 €
Regionaalfondid	55,2 €	44,8 €	100,0 €
Kokku	1548,1 €	1253,7 €	2801,8 €

* EMP toetusi rahastavad ühiselt kõik kolm toetajat, kusjuures osamaksud põhinevad nende SKP-l. Nende osamaksud osakaalud on hinnanguliselt Norral 96%, Islandil 3% ja Liechtensteinil 1%.

Kodanikuühiskonna toetamine

Georgi Stoytchev, Sofia Avatud Ühiskonna Instituudi (OSI-Sofia) tegevdirektor, räägib Panoramale, kuidas EMP toetused toetavad Bulgaarias kodanikuühiskonda.

Milles seisneb OSI roll EMP kodanikuühiskonna toetuste haldamisel Bulgaarias?

OSI-Sofia kuulub konsortsiumisse, mis juhib Bulgaarias Aktiivsete Kodanike Fondi – see on EMP toetuste kodanikuühiskonna programm aastateks 2014–2021. Projektidele eraldatud 15,5 miljoni euroga on see fond Bulgaaria kodanikuühiskonna organisatsioonide üks tähtsamaid rahastamisallikaid. Üle 85% projektide arendajatest kinnitavad, et nende suutlikkus suurenes eelmisel perioodil osalemise tulemusel. Sellel aastal kuulutatakse välja esimesed avatud konkursikutsed.

Kuidas aitavad EMP toetused tegeleda Bulgaaria kodanikuühiskonna prioriteetidega?

Bulgaarias on selles valdkonnas probleeme, muuhulgas näiteks kodanike osalemise suhteliselt madal tase, vähene usaldus demokraatlike institutsioonide vastu ja meedia vabaduse kahanemine. Samuti võitleme vaesuse, vihakõne, inimõiguste ning romade, varjupaigataotlejate ja teiste haavatavate rühmade lõimimise probleemidega. Aktiivsete Kodanike Fond arendab kodanikuühis-

» Projektidele eraldatud 15,5 miljoni euroga on EMP toetused Bulgaaria kodanikuühiskonna organisatsioonide tähtsamaid rahastamisallikaid. «

konna sektori pikaajalist kestlikkust ja suutlikkust demokraatliku osaluse, kodanikuaktiivsuse ja inimõiguste edendamisel. Vähemalt 10% kogu vahenditest on eraldatud romade kaasamist edendavatele projektidele.

Kuidas täiendavad ELi ja EMP vahendid üksteist kohapeal?

Praegu rakendame ELi rahastatud uurimise ja toetusprojekti, et aidata sotsiaalselt haavatavasse rühma kuuluvatel isikutel saada kohtueelses etapis õigusabi. Projekti

partneriks on riiklik õigusabi büroo ja seda rahastatakse EMP toetuste abil. Seega toetatakse Bulgaaria kodanikuühiskonna organisatsioonide kohtureformi pingutusi mõlema rahastamiskanali kaudu.

Teiseks näiteks on kodanikuühiskonna organisatsioonide uurimus, mis annab teavet poliitikaloomete soovitude tegemiseks. See kuulub ELi rahastatud algatuse hulka, millega püütakse parandada roma noorte juurdepääsu kvaliteetsetele töökohtadele erasektoris. See täiendab EMP toetuste eesmärki võimestada haavatavasse rühma kuuluvaid isikuid selliste meetmete kaudu nagu parema juurdepääsu tagamine haridusele, tööhõivele ja osalemisele otsuste tegemisel.

Kuidas on rahastamine aidanud kahepoolseid suhteid tugevdada?

EMP toetused võimaldavad Bulgaaria ja toetajariikide kodanikuühiskonna organisatsioonidel ühisprojekte arendada ja rakendada. Nelja aasta jooksul on ellu viidud üle 50 projekti, sealhulgas seminare kogemuste ja teadmiste vahetamiseks. Bulgaarias EMP toetusi saanud projektide arendajatest enam kui pooled kinnitasid, et õppisid selle tulemusel Norrat, Islandi ja Liechtensteini paremini tundma. ■

PÕHIÕIGUSTE TOETUS KREEKAS

EMP toetuste varjupaigaprogrammi kaudu rahastatakse 80 tõlgi ja paljude abitöötajate tegevust Kreeka varjupaigateenistuses. Lisatöötajad on aidanud suurendada käsitatud juhtude arvu 20–25%. Programmi partner on Norra sisserände direktoraat, kes teeb Kreeka ametiasutustega tihedat koostööd, et jagada oma kogemusi varjupaigataotlejate käsitlemisel ja vastuvõtukeskuste juhtimisel. EMP rahastamine täiendab ELi rahalist toetust selles valdkonnas, aidates täita ühist eesmärki – hästi toimiv Euroopa ühine varjupaigasüsteem.

<https://eeagrants.org/News/2016/Funding-lifeline-for-Greek-asylum-service#story>

”Nende inimeste eest hoolitsemine, nende kaitsemine on investering tulevikku. See on mulle väike asi anda, kuid suur asi neile, keda me aitame.“

George Maragoudakis,
Kreeka varjupaigateenistuse tõlk

SÜSINIKDIOKSIIDI KOGUMISE JA SÄILITAMISE ÜHISUURINGUD POOLAS

Sileesia Tehnikaülikool Poolas ja SINTEF Energeetikauuringud Norras ühendasid jõud, et töötada välja uus põletusseade, milles kasutatakse puhast hapnikku ja madalamat põlemistemperatuuri. See tehnika suurendab boileri tõhusust, vähendab lämmastikusaastet ja võimaldab lihtsamalt süsinikdioksiidi koguda.

Laialdane andmete jagamine ja teadmussiire töid kaasa paremaid teadmisi, uusi mõtteid probleemide lahendamiseks ja uusi uurimissuundi. Partnerid jätkavad edukat koostööd ELi rahastatavas „Horisont 2020“ projektis CHEERS, mille põhitähelepanu on suunatud teise põlvkonna süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnikale heitkoguste vähendamiseks.

<http://www.mocca.itc.polsl.pl/>

STRATEEGILISTE KOHTUVAIDUSTE TOETAMINE EESTIS

Strateegilised kohtuvaidlused tähendavad konkreetsete juhtude kohtusse viimist eesmärgiga muuta õigusakte. Eesti Inimõiguste Keskus korraldas koolitusi ja õpikodasid selle toetusvahendi kasutamise kohta, et paremini kaitsta haavatavas rühmas kuuluvate isikute võrdse kohtlemise ja rändealaseid õigusi. Norra avaliku diskrimineerimise vastane organisatsioon jagas strateegilisi nõuandeid ja kogemusi. Mõlemad organisatsioonid uurivad nüüd edaspidiseid koostöövõimalusi teadusuuringutel põhineva toetamise alal ELi teadusprogrammi „Horisont 2020“ raames.

<https://humanrights.ee/en/topics-main/vordne-kohtlemine/strategic-litigation/>

Lõimitud sekkumine linnareovee käitlusse

Lääne-Makedoonia kuberner Theodoros Karypidis selgitab, kuidas kasutatakse tema piirkonna edukat linnareovee käitlemise projekti katseprojektina kogu Kreeka jaoks.

Linnareovee käitlemine on suur probleem mitmel pool Kreekas ja Lääne-Makedoonia piirkond ei ole mingi erand. Kohalikud ametiasutused koos piirkondliku arendusgenituuriga ANKO S.A. püüdsid üheskoos probleemi ulatust kindlaks teha. Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) toetusel koostasid nad 40 miljoni eurose eelarvega strateegia probleemi igakülgseks käsitlemiseks ja rakendasid seda. Projekt kohaldas ELi kestlikkuse põhimõtet Lääne-Makedoonia üldises äriplaanis.

Äriplaani

Meie lähenemisviis linnareovee käitlemisele peegeldub regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi hiljuti tehtud algatuses koostada selle sektori jaoks riiklik äriplaani ning seda rakendada. Selle eesmärk on teha uuringuid, rajada 2000–15 000 elanikuga Kreeka asulatele (nn 3. kategooria linnastud) reovee taristud (kanalisatsioonivõrgud ja veepuhastusjaamad) ning tagada nende käitamine.

Euroopa Liit rahastab 13 piirkondliku lõimitud reovee käitluskaava väljatöötamist ühistulise juhtimismudeli alusel. Riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused juhivad nende rakendamist koos konkreetset selleks loodud riikliku tehnilise sekretariaadi operatiivabiga.

Komisjoni eesmärk on mobiliseerida vahendeid kokku üle miljardi euro väärtuses, et Kreekal oleks võimalik täielikult täita Euroopa linnareovee direktiivi nõudeid ja vältida lisatrahvide maksmist nõuete eiramise eest. Lääne-Makedoonia piirkond ja mina isiklikult töötame selle eesmärgi nimel, jagades oma kogemusi mujal asuvate pädevate asutustega.

Suund kohalikule tasandile

Kohalik piirkonnaavalitsus suhtub tõsiselt oma „arengu looja“ rolli, pidades silmas, et nii kavandamine kui ka rakendamine kestavad kauem kui üks valitsemisperiood või ELi programmi-töö periood.

Seetõttu on meie pikaajaline nägemus jagatud etappideks, mis vastavad probleemi mahtudele, asjaomastele asulatele ja rakendamise tähtaegadele. Tänu pidevale kahepoolsele suhtlemisele saime tagada, et sekkumiste ja maakasutusotsuste tegemisel olid põhilised ühised huvid, rakendades äraproovitud projekte.

Samal põhimõttel kavandati linnareovee käitlemist asularühmade kaupa, algul Kozanis ja seejärel piirkonna ülejäänud kolmes prefektuuris.

Linnareovee juhtimis- ja haldamissüsteemi kaudu seoti suured linnastud väiksemate asulatega. Samal ajal jagati väiksemad asulad ühtseid üksusi moodustavateks 3. kategooria asulate rühmadeks.

Selle meetodika juures olid tähtsad kõik osad: osalusplaneerimine, üldise kava hindamine ja ümberprogrammeerimine ning selle kohalikul tasandil rakendamine. Seda tugevdas piirkonna elanike ühehäälneline toetus ning kohalike omavalitsuste ja tehniliste jm teenistuste koostöö riigi keskvalitsuse ja piirkonnavalitsuste osakondadega. Otsustav tähtsus oli ka ANKO S.A. kaasamisel alates algsest kavandamisestapist kuni veepuhastusjaamade katsetusteni.

Praegu viime läbi kattuvaid ehitusjärke ja riikliku strateegilise raamistiku (2007–2013) raames teostatud projektide ajutist käitamist ning samal ajal rakendame 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi ülejäänud projekte.

Kui need on lõpule viidud, täidab Lääne-Makedoonia piirkond täielikult õigusaktide nõudeid ja saab säravaks eeskujuks riiklikul tasandil. Meie murranguline tegevuskava teenindab ligikaudu 90% Kozai prefektuuri elanikest.

Lisaks on peaaegu lõpule viidud asularühmade sisemise ja välise reovee kanalisatsioonivõrgu projekteerimine, kasutades 3. kategooria veepuhastusjaamu või kohalikke lahendusi.

Samuti oleme välja töötamas lõimitud kava bioloogiliselt töödeldud reoveesetete haldamiseks ning teeme jõupingutusi kogu Lääne-Makedoonia piirkonna veepuhastusjaamade tõhusaks ja ühtlustatud haldamiseks ja käitamiseks.

Meil on strateegia, me kasutame osalusprotsesse, pöörame tähelepanu keskkonnale, kestlikkusele ja elukvaliteedile, pakume oma kavale tehnilist tuge ning püstitame ka edaspidi uuenduslikke uusi eesmärgi, et parandada kohalike omavalitsuste rolli. ■

Theodoros Karypidis, Lääne-Makedoonia kuberner

VELVENTOSE REOVEEPUHASTI

Reoveepuhasti alustas tööd 2016. aastal ja selle võimsus võimaldab teenindada 5400 elanikku. Reovee puhastamiseks kasutatakse laiendatud õhutusega aktiivmuda protsessi koos samaaegse muda stabiliseerimise ning reovee paralleelse nitrifitseerimise, denitrifitseerimise ja veetustamisega. Seda projekti rahastati keskkonna ja jätkusuutliku arengu rakenduskava alusel.

SERVIA REOVEEPUHASTI

Selle projekti võimsus võimaldab teenindada 7500 elanikku ja praegu toimub selle katsetamine. Reovee puhastamiseks kasutatakse laiendatud õhutusega aktiivmuda protsessi koos samaaegse muda stabiliseerimise ning reovee paralleelse nitrifitseerimise, denitrifitseerimise ja veetustamisega. Seda projekti rahastatakse keskkonna ja jätkusuutliku arengu rakenduskava alusel.

PROJEKTID

AUSTRIA VAATAMISVÄÄRSUSE PÕHJALIK RESTAUREERIMINE

INVESTEERINGUTE
SUMMA
1 665 000 EUROT

ELI TOETUS
326 700 EUROT

Austria Ida-Tirooli mägedes asuvas Heinfelsi kindluses toimuvad põhjalikud restaureerimistööd tänu Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu rahastatavale projektile. Pärast tööde lõpetamist avatakse kõigile selle ja veel kahe naaberriigis Itaalias asuva vaatamisväärsuse uksed. Ka neid rahastati sama kava alusel.

Mäe tipus asuvast ajaloomälestisest avaneb vaade samanimelisele külale. Seda kindlust mainiti esimest korda juba 1243. aastal ja kuigi Heinfelsi kindlus on väljast endiselt muljetavaldav, on see seest lagunema hakanud.

Restaureerimiskava eesmärk on muuta seda olukorda ehitustöödega, mis peaksid kestma kuni 2019. aastani. Rekonstrueerimisprojekti raames taastatakse kokkuvajunud seinad ja laed ning restaureeritakse fassaadid. Samuti taastatakse või vajaduse korral asendatakse aknad ja uksed.

Peale selle rajatakse kabelisse spetsiaalne muuseum. Lisaks on kavas siseseinu ja nende krohvipindu korrastada ja restaureerida. Tänu ERFi projektile on tagatud kompleksi avamine üldsusele, kuigi arendustööde teises etapis on lootust leida selle pikaajaliseks kasutamiseks konkreetsem kontseptsioon.

Vaatamisväärsused ümbruskonnas

Lisaks Heinfelsi kindlusele restaureeritakse veel kaks välja-paistvat ehitist tänu laiemale projektile „Tornid ja kindlused“. Magnifica Comunità Cadore ja Feltre loss Feltrinos asuvad mõlemad sealsamas lähedal Põhja-Itaalia Belluno provintsis. Nagu Heinfelsi kindluski, on need hooned kohaliku kultuurilise identiteedi jaoks väga tähtsad ja need on turistide hulgas populaarsed vaatamisväärsused.

Renoveerimistööd on kohandatud mõlema erineval määral lagununud hoone konkreetsetele vajadustele. Üldiselt on tööde eesmärk siiski muuta need üldsusele paremini juurdepääsetavaks ja luua tingimused, et neis saaks korraldada kohalikule ajaloole pühendatud näitusi.

Selle piiriülese projekti raames tehtavad tööd võimaldavad lisaks võrrelda erinevaid lähenemisviise restaureerimisele ning osavate meistrite mitmesuguseid võtteid. Kohalike kutsekoolide õpilased külastavad ehitusplatse ning osalevad õpikodades, õppeseminaridel ja renoveerimispraktikal.

Hoonete ning nende kohalikele ja turistidele taasavamise reklaamimiseks korraldatakse ühine teavituskampaania, milles tuuakse esile ajaloomälestiste kultuurilist tähtsust ja vähemtuntud arhitektuurilisi detaile. Turismi edendatakse ka piiriülese kultuurivõrgustiku loomise kaudu. ■

LISATEAVE

<http://burg-heinfels.com/index.php/de/>

PROJEKTID

LENNUJAAMA REKONSTRUEERIMINE PARANDAB OHUTUST JA KESKKONNASEISUNDIT

INVESTEERINGUTE
SUMMA
70 000 000 EUROT

ELI TOETUS
35 000 000 EUROT

Tallinna Lennujaama 70 miljoni eurone renoveerimine suurendab lennuohutust, leevendades lennujaama käitamise ja taristu ebasoodsat mõju ümbritsevale keskkonnale.

Ühtekuuluvusfondist 35 miljoni euro suuruses summas kaasrahastust saanud projekti tulemusel rajatakse lennujaama lennuliiklusalale ida- ja lõunasuunale mitmesugused süsteemid ja rajatised.

Sadevee- ja kuivendussüsteemide, lumekogumisplatside ja jäätõrje ala rajamine aitab vähendada pinnase- ja põhjaveereostusest tulenevaid keskkonnamõjusid. Uuenenud lennuvälja tuledesüsteem võimaldab seal rakendada CAT II navigatsioonisüsteemi. Selle süsteemi abil saavad piloodid oma instrumende mitmekülgsemalt kasutada, et maanduda ohutult isegi halva nähtavuse korral.

Suurem tõhusus

Projekti käigus tugevdatakse lennuraja ohutustsooni. Need muudatused koos uue tuledesüsteemiga võimaldavad Tallinna Lennujaamal täita lennujaama taristule esitatud Euroopa Lennundusohutusamet (EASA) nõudeid. Lisaks võimaldab lennuraja hooldustehnika ja päästetehnika soetamine rekonstrueeritud ja täiendatud taristut tõhusamalt hooldada.

Lennuraja pikendamise tulemusena saab suunata lennukite õhkutõusmisi ja maandumisi kaugemale lähedal asuva Ülemiste järve piirist ning tõsta laskuvate lennukite kõrgust Tallinna linna ja järve kohal. See aitab vähendada lähipiirkondade mürasaastet.

Kavakohaselt jõuab projekt lõpule 2020. aastal. Need tööd tuginevad Eesti suurima lennujaama eelmistele täiendamis- ja laiendamisprojektidele, mida kaasrahastati samuti Ühtekuuluvusfondi kaudu. 2008. aastal lõpuleviidud projektiga rekonstrueeriti lennujaama ruleerimisteed ja perroonid ning samuti ajakohastati põhjalikult T-kujulist terminalihoonet ja kahekordistati selle pinda. Investeeringu raames täiendati turvavarustust, rajati reisisajaldu ja lisaruumi lendudele registreerimiseks ning loodi traadita internetiühendus.

Ühtekuuluvusfondi kaudu toetust saanud meetmed aitasid suurendada Tallinna Lennujaama läbilaskevõimet, võimaldades teenindada ligikaudu 2,5 miljonit reisijat aastas. ■

LISATEAVE

<http://www.struktuurifondid.ee/eng/edulood#!projekt-37003>

PROJEKTID

TIPPAUHIND KREEKA MAAPIIRKONDADE LAIRIBAVÕRGU PROJEKTILE

INVESTEERINGUTE
SUMMA
199 715 800 EUROT

ELI TOETUS
161 061 000 EUROT

Projekt, mis viis kvaliteetse internetiühenduse Kreeka maapiirkondadesse, valiti üheks 2017. aasta Euroopa lairibaauhinnade European Broadband Awards viiest võitjast.

„Lairibavõrgu arendamine Kreeka „valgetes maapiirkondades“ on ELi toetatav riiklik algatus varustada Kreeka kogu territooriumi katva taristuga ja pakkuda taskukohase hinnaga internetiühendust. Projektist saab kasu ligikaudu 5077 asulat ja üle 500 000 kodaniku kõrvalistes ja ebasoodsates piirkondades Kreeka põhja-, kesk- ja lõunaosas.

Sellega kaetakse lairibavõrgu tühimikud peamiselt mägiste ja piirialade, saarte ja riigi ülejäänud osade vahel. Varem ei olnud nendes hajusalt paiknevates asulates mingit ühendust digitaalset maailmaga, sest kommertsettevõtted ei tahtnud vähese tasuvuse tõttu lairibavõrgu väljaehitamisse investeerida.

Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) saadud toetus aitas Kreeka valitsusel luua suure võimsusega võrgu avaliku ja erasektori partnerluse kaudu. Kasutajad võivad rõõmustada kuni 30 Mb/s internetiühenduse üle, mis tõuseb teenuse järk-järgult täiustamise tulemusel kuni kiiruseni 50 Mb/s.

Majanduslik ja sotsiaalne kasu

Loodetavasti tugevdab uus lairibavõrk sotsiaalset sidusust ja annab uut hoogu vaesemate alade majandusele. Juurdepääsetav ja tõhus IT-taristu võib parandada äritegevuse elujõu-

sust ja julgustada inimesi (eriti noori) tihedamalt asustatud aladele kolimise asemel paigale jääma. Hinnangute kohaselt võib suurem lairibavõrgu kasutajate arv (8%) aidata nende hõredalt asustatud alade majandusel kasvada 1,2%.

Juurdepääs nii laialdasele suure võimsusega lairibavõrgule peaks julgustama ka väikeettevõtete kasvu ning pakkuma kodanikele mitmesuguseid kaugtöö võimalusi. Pealegi on see investering väga kasulik ka põllumajandussektorile. See aitab põlluharijatel tootlikkust tõsta ja annab ettevõtjatele kiirjuurdepääsu põllukultuuride turuhindadele, sest uute IT-lahenduste kasutuselevõtt võimaldab neil oma tegevust tõhustada. Parem juurdepääs lairibavõrgule on kasulik ka kultuuri- ja turismisektori ettevõtetele.

Hariduse valdkonnas näeb juba praegu selle mõistliku investeringu käegakatsutavaid tulemusi. Nüüd on Põhja-Kreeka Pella prefektuuri kõrvaliste mägipiirkondade koolides töökindel lairibaühendus ja tänu sellele saab koolide töökodades kasutada digitaalset õppemeediat. Projekti edasist etappi allesjäänud „valgete alade“ katmiseks kogu Kreekas kaasrahastatakse 2014.–2020. aasta programmitöö perioodiks eraldatud vahenditest.

See projekt võitis Euroopa Lairiba auhinna 3. kategoorias „Territoriaalne sidusust maapiirkondades ja äärealadel“. Auhinnakonkurssi korraldab sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat. ■

LISATEAVE

<http://bit.ly/2ohCPn1>

ÜRITUSTE KAVA

24. MAI

Brüssel (BE)

**Kõrgetasemeline konverents
„Hea valitsemistava ja ELi ühtekuuluvuspoliitika“**

24.–25. MAI

Catania (IT)

**ELi Aadria ja Joonia piirkonna strateegia
(EUSAIR) kolmas aastafoorum**

3.–5. JUUNI

Tallinn (EE)

**ELi Läänemere piirkonna strateegia (EUSBSR)
üheksas aastafoorum**

8.–11. OKTOOBER

Brüssel (BE)

Euroopa piirkondade ja linnade nädal

Lisateavet nende ürituste kohta leiate Info regio veebisaidil avaldatud ürituste kavast:

http://ec.europa.eu/regional_policy/et/newsroom/events/

Projekt Road Trip on Euroopa reisiüritus, mis viib 14. aprillist kuni 25. augustini 2018 kaheksa inimest neljale teekonnale (Vahemeri, Atlandi ookean, Doonau, Balti riigid) mitmel pool Euroopas.

Neli paari asuvad kaubikus teele mööda Euroopa maanteid.

Oma teekonnal kohtuvad nad kohalike inimestega ja tunnetavad sealset meeleolu, avastavad projekte, mis teevad inimeste elu paremaks, uurivad tundmatuid kohti ja vapustavaid maastikke.

+ JÄLGIGE MEID

www.roadtripproject.eu

ÕIGUSTEAVE

Euroopa Komisjon ega ükski tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes esitatud teabe kasutamise eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2018

PDF: ISSN 1725-8200

© Euroopa Liit, 2018

Uuesti kasutamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Euroopa Komisjoni dokumentide uuestikasutuspoliitika on reguleeritud otsusega 2011/833/EL (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

Et kasutada või reprodutseerida fotosid või muud materjali, mille autoriõigus ei kuulu ELile, tuleb taotleda luba otse autoriõiguse valdajalt.

Printed in Belgium

Käesolev ajakiri on trükitud inglise, prantsuse, saksa, bulgaaria, kreeka, hispaania, itaalia, poola ja rumeenia keeles ringlussevõetud paberile. Elektroonilisel kujul on see saadaval 22 keeles aadressil http://ec.europa.eu/regional_policy/et/information/publications/panorama-magazine/

Väljaande sisu koostamine lõpetati märtsis 2018.

FOTOD (LK):

Kaas: © Euroopa Liit

Lk 3: © Euroopa Liit

Lk 4: © Ministère de la cohésion des territoires, Prantsusmaa

Lk 5: © iStock/deepblue4you

Lk 6: © iStock/tolgaiddun

Lk 7: © Torskal

Lk 10: © Euroopa Liit

Lk 11: © Horvaatia regionaalarengu ja ELi fondide ministereium

Lk 12: © Nordrhein-Westfaleni liidumaa, Saksamaa

Lk 13: © Nordrhein-Westfaleni liidumaa, Saksamaa

Lk 14: © Nordrhein-Westfaleni liidumaa, Saksamaa

Lk 17: © Nordrhein-Westfaleni liidumaa, Saksamaa

Lk 18: © InVerSiv

Lk 19: © Nordrhein-Westfaleni liidumaa, Saksamaa

Lk 20: © Brandenburgi liidumaa, Saksamaa

Lk 21: © Mereliste äärealade konverents

Lk 22: © Atlandi kaare linnade konverents

Lk 25: © Bio-Incubator Leuven; © Община Габрово

Lk 26: Tippkeskus IT4Innovations © Michal Novotny; GeoCenter Mons Klint © Euroopa Liit

Lk 27: Energieberg © Stadtreinigung Hamburg; SMIT © Eesti siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus

Lk 28: EPIC Migrants © EPIC; © Temp'i tunnelid

Lk 29: Keskkonnahüdraulika Instituut © IH Cantabria; Mont Saint Michel © AdobeStock

Lk 30: Dubrovniku lennujaam © Damir Žižić ja Dean Tošović; Pompei © Parco archeologico di Pompei

Lk 31: Küprose koolimeetmed © Εφορ Ιωαννίνων; Suur Merevaigu kontserdisaal © Euroopa Liit

Lk 32: Sanariskedi haigla © Marjan Kulieša & Raimondas Urbakavičius; Numericall @ Numericall

Lk 33: Magdolna kvartal © REV8 PLC; Riiklik interaktiivne teaduskeskus @ Explora

Lk 34: 3D-printer © Aectual; Wasserlabor @ Dream RRM

Lk 35: E30 raudteeliin © Włodzimierz Włoch; Kastelo @ Euroopa Liit

Lk 36: ELI-NP © Euroopa Liit; keemiateaduskond © David Lotrič

Lk 37: DIKDA © Slovenská národná knižnica; © 66Aika © Kalle Kataila

Lk 38: Arukas kliimauuendus © Robert Rundberget; Londoni roheline fond © LEEF

Lk 39: Maasi-Reini europiirkond © EMROD; jagatud ajaloo õpetamine © Nerve Centre

Lk 53: © Euroopa Liit

Lk 54: © istock/Ramberg

Lk 56: © EMP toetus

Lk 57: © Christophe Vander Eecken

Lk 58, 59: © Lääne-Makedoonia piirkond

Lk 60: © Burg Heinfels Museumsverein

Lk 61: © Tallinna lennujaam

Lk 62: © Kreeka digitaalpoliitika, telekommunikatsiooni ja meedia ministereium

PÜSIGE LIINIL

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

@EU_Regional
 #CohesionPolicy | #ESIFunds

EUinmyregion

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

RegioNetwork

[ec.europa.eu/commission/2014-2019/
 cretu_en](http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en)
 @CorinaCretuEU

■ Väljaannete talitus

Euroopa Komisjon, regionaal- ja linnapoliitika peadirektooraat
 Teabevahetus – Agnès Monfret
 Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
 E-post: regio-panorama@ec.europa.eu